

Dosarul nr. 3-15/23
2-23021648-01-3-10022023

D E C I Z I E
În numele Legii

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

01 august 2023

mun. Chișinău

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tamara Chișca-Doneva
Mariana Pitic
Ion Guzun

Grefieri

Natalia Arapu
Alexandru Toma
Silvia Calaraș

Cu participarea: reclamantului
reprezentantului reclamantului, avocatul
reprezentanții pârâtei, avocații

Ion Chirtoaca
Eugeniu Musteață
Roger Gladei
Irina Sugoneaco
Valeriu Cernei

examinând în ședință de judecată publică acțiunea în contencios administrativ înaintată de Ion Chirtoaca împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei nr. 19 din 20 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Ion Chirtoaca și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului,

c o n s t a t ă:

Argumentele participanților la proces:

La 10 februarie 2023, Ion Chirtoaca a depus cerere de contestare, completată ulterior, împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, prin care a solicitat anularea deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 19 din 20 ianuarie 2023 „privind candidatura lui Chirtoaca Ion, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii” cu dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului Ion Chirtoaca, de către Comisia independentă de evaluare a integrității

candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

În motivarea acțiunii a invocat că, în funcția de judecător, a fost numit la data de 17 martie 2016, în continuare, activând la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și a depus în acest sens cerere la 29 octombrie 2021 la Consiliul Superior al Magistraturii. Astfel, a fost supus procedurii de evaluare, instituită prin Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, (în continuare Legea nr. 26/2022), efectuată de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, având în vedere că, nu s-a retras din concurs.

Pe parcursul activității sale nu a avut sancțiuni disciplinare și se bucură de o reputație ireproșabilă, nefiind vizat în investigații jurnalistice sau situații în care să fie afectată imaginea sa de judecător și în perioada de activitate în funcția de judecător. Autoritatea Națională de Integritate nu a constatat că, ar fi încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, declarării și controlului averii și intereselor personale.

Reclamantul a precizat că, procedura de evaluare în privința sa a început la data de 06 aprilie 2022, atunci când Consiliul Superior al Magistraturii a transmis Comisiei de evaluare lista candidaților la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii. Pe parcurs, de către Comisia de evaluare i-au fost transmise chestionare, urmând patru runde de întrebări, la care a răspuns în termenul acordat. Astfel, la 07 decembrie 2022 a fost informat că, la data de 15 decembrie 2022 ora 10:00, va fi audiat de Comisia de evaluare, ceea ce și s-a realizat și la încheierea acestor audieri a fost anunțat că hotărârea va fi publicată în termen de până la 30 de zile. La 21 decembrie 2022, după audierea publică, i-a fost transmisă de către Comisia de evaluare a cincea rundă de întrebări, la care a răspuns în termenul indicat. La data de 07 februarie 2023, ora 11:49, la adresa de e-mail a recepționat decizia Comisiei de evaluare nr. 19 din 20 ianuarie 2023 privind candidatura sa.

Totodată, la 07 februarie 2023, în mass media, a apărut informația privind faptul că alături de alți 3 magistrați, nu a promovat evaluarea, însă despre existența opiniei separate, Comisia nu a făcut nicio mențiune pe site-ul oficial.

Conform deciziei nr. 19 din 20 ianuarie 2023, Comisia de evaluare a decis că: „nu întrunește criteriile de integritate, deoarece au fost constatate dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară și, prin urmare, nu promovează evaluarea”. Din opinia separată a membrului Comisiei de evaluare, Vitalie Miron, rezultă dezacordul cu faptul că, ar exista un dubiu serios cu privire la respectarea criteriului integrității financiare, regăsit la art. 8 al Legii nr. 26/2022, precum și dezacordul cu evaluarea Comisiei a comportamentului reclamantului, raportat la aspectul integrității etice.

Reclamantul a afirmat că, decizia nr. 19 din 20 ianuarie 2023 privind candidatura sa la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, este un act administrativ individual defavorabil, ilegal, în context fiind citate prevederile legale din Codul Administrativ, aplicabile actului administrativ individual defavorabil contestat.

De asemenea, a declarat că, promovarea evaluării constituie un act administrativ individual obligatoriu, dar nu discreționar. Întrunirea cumulativă a condițiilor din art. 8 alin. (2) și (4) din Legea nr. 26/2022 generează obligația Comisei de evaluare de a emite o decizie favorabilă de promovare a candidatului la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, sub aspectul corespunderii criteriilor de integritate financiară și etică. Comisia de evaluare are doar o discreție procedurală, care se referă la investigarea și clarificarea stării de fapt din oficiu, circumstanță care nu implică atribuirea actului administrativ individual la cel discreționar. Argumentele aduse la acest aspect țin de sensul discreției procedurale.

Aplicarea reglementărilor în cazul său denotă netemeinicia motivelor și concluziilor Comisiei de evaluare în partea ce ține de nedeclararea contului bancar și transferurilor de la părinții săi în modul stabilit de legislație.

Reclamantul a menționat că, Legea nr. 26/2022 doar în art. 13 alin. (5) prevede sintagma „dubii serioase” privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art.8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată, însă nu definește conținutul acestui concept semnificativ nou pentru sistemul de drept național. Din acest punct de vedere, Comisia de evaluare are o marjă largă de apreciere a situațiilor de fapt, care să le catalogheze în deciziile sale ca fiind „dubii serioase”. Totuși, marja de apreciere a Comisiei de evaluare nu poate fi absolută și este limitată de prevederile art. 16, art. 137 alin. (1) din Codul administrativ.

Instanța de judecată ar trebui să ia în considerare faptul că, nu există nicio dovadă a faptului că, a avut intenția de a ascunde vreun cont bancar. Conduita de până a deveni judecător denotă mai degrabă o ignorare neintenționată a unei obligații impuse de legislația în vigoare la acel moment. Natura acestui cont bancar, ce era destinat pentru ca părinții să poată transfera bani în țară, lipsa tranzacțiilor suspecte, atestă că, nu a existat rea-intenția sau vreun motiv de a nu dezvălui acest cont bancar în declarațiile anuale în perioada când era angajat tânăr în cadrul Ministerului Afacerilor Interne. De la numirea în funcția de judecător, a început să declare toate conturile bancare și interesele financiare. Nedeclararea contului vizat, în esență, nu constituie un dubiu serios care ar permite descalficarea sa pe acest temei. În perioada de referință, în instituția în care activa, era o practică internă, conform căreia, conturile care nu aveau mijloace bănești, nu erau reflectate în declarații. Din anul 2016, legislatorul a exclus necesitatea reflectării conturilor în care nu erau mijloace bănești.

Comisia de evaluare a reținut că, mijloacele bănești transferate de părinți în perioada 2012-2014 erau substanțial mai mari decât veniturile declarate în această perioadă, însă Comisia de evaluare urma să țină cont și de faptul obiectiv că, în sarcina părinților au fost puse o serie de însărcinări nefirești. Totodată, deși, Comisia de evaluare a sesizat faptul că, tatăl său, la fel, a muncit în Italia, totuși, nu a ținut cont de venitul acestuia, or, a indicat că, părinții săi sunt dispuși să fie audiați în cadrul Comisiei.

Reclamantul a opinat că, este exagerat de a fi pus pe seama sa, cu efect negativ asupra carierei sale de magistrat, faptul că, o perioadă de timp părinții săi au activat neoficial în Italia și au transferat bani în țară. Probele și informația furnizată privind sumele anuale de bani transferate în țară de către părinții acestuia, nu sunt dubioase.

Comisia de evaluare admite faptul că, părinții săi au activat în câmpul muncii inclusiv în mod neoficial și că ar fi avut venituri nedeclarate, însă opune cu efect negativ faptul că nu ar fi prezentat „documente justificative privind sursa de venit pentru transferurile ce au depășit venitul declarat” al părinților săi. Comisia de evaluare și-a încălcat obligația de cercetare oficială deplină, efectuând o investigație insuficientă și tendențioasă a faptelor, oferind apreciere cu rea-credință a faptelor, ceea ce constituie un viciu de procedură. Totodată, circumstanțele care puteau duce la o altă soluție a Comisiei de evaluare sunt expuse motivat în opinia separată a membrului Comisiei.

În ceea ce vizează „dubiile serioase” în legătură cu modul de dobândire al apartamentului de 68,4 mp, la preț preferențial în 2022, care nu au fost înlăturate, reclamantul a indicat că, la aprecierea acestui aspect, Comisia de evaluare a neglijat propriul Regulament de evaluare, care în art. 5 alin. (2) prevede că, la evaluarea conformității cu criteriul de integritate etică, Comisia poate lua în considerare seriozitatea sau gravitatea, contextul adiacent și premeditarea asociată oricărui incident de integritate etică și, în cazul incidentelor minore, dacă a existat o perioadă de timp suficientă fără incidente ulterioare. În context, reclamantul a comunicat că, la 21 iunie 2017, a depus o cerere în adresa Consiliului Superior al Magistraturii, prin care a solicitat includerea sa, în lista persoanelor care vor beneficia de apartament la preț preferențial în scopul îmbunătățirii condițiilor de trai, în baza Regulamentului nr. 3 din 06 septembrie 2013 privind selectarea solicitanților înscriși în lista angajaților în sistemul judiciar care necesită îmbunătățirea condițiilor de trai. Sintagma „în scopul îmbunătățirii condițiilor de trai”, regăsită în conținutul cererii depuse, prezumă și denotă în sine existența unui spațiu locativ, condițiile căruia urmau a fi îmbunătățite la solicitarea candidatului. S-a stabilit cert că, a vândut apartamentul său cu suprafața de 38,4 mp, iar banii obținuți din această tranzacție au fost investiți în apartamentul procurat la preț preferențial. Prin urmare, nu a admis niciun comportament care să fi fost contrar principiilor de etică și deontologie profesională.

Modificările survenite la regulile de eligibilitate la îmbunătățirea condițiilor de trai, aprobate prin hotărârea nr.5/4 din 12 decembrie 2017 a Consiliului Superior al Magistraturii, precum că, solicitanții nu trebuiau să dețină un alt spațiu de locuit în mun. Chișinău, nu i-au fost comunicate, precum nici nu i s-a solicitat să prezinte o informație în acest sens. La aprecierea acestui aspect, Comisia de evaluare a exercitat discreție administrativă contrar prevederilor art. 137 alin. (3), (4) din Codul administrativ. În cazul altor candidați evaluați pozitiv de către Comisia de evaluare, aceasta a evitat să constate că, aceștia au obținut apartamente la preț preferențial, în condițiile în care nu întruneau cerințele stabilite de eligibilitate. Comisia de evaluare nu a indicat niciun motiv obiectiv care a determinat adoptarea unei conduite diferite în exercitarea discreției.

La 20 februarie 2023, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a înregistrat referință la cererea de contestare, prin care a solicitat respingerea cererii de contestare ca fiind neîntemeiată.

În motivarea referinței, pârâta a invocat că, și-a executat cu diligență și bună-credință toate obligațiile, prevăzute de Legea nr.26/2022. În particular, atunci când a constatat anumite neclarități, Comisia de evaluare a oferit reclamantului posibilitatea de a le elucida, prin prezentarea datelor și informațiilor suplimentare,

oferind un termen suficient, or, sarcina probațiunii trece asupra candidatului pe parcursul procesului de evaluare.

Procesul de evaluare a integrității, dar și decizia nu afectează statutul profesional al candidatului. Comisia de evaluare nu substituie și nu preia funcțiile vreunui organ public. Evaluarea integrității reclamantului, efectuată conform Legii nr. 26/2022, finalizată prin decizia contestată, nu a încălcat drepturile și interesele legale ale acestuia și contrar opiniei reclamantului, nu este în măsură să aibă un „efect negativ asupra carierei sale de magistrat”.

Soluția oferită de Comisie, prin decizia de constatare a promovării sau nepromovării evaluării, reprezintă o apreciere după intima sa convingere, a faptului dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară. Decizia reprezintă o constatare a existenței unor dubii serioase cu privire la conformitatea reclamantului cu criteriile de integritate etică și financiară. La fel, concluzia, exprimată prin decizie, privind existența unor dubii serioase cu privire la conformitatea reclamantului cu criteriile de integritate etică și financiară ține de oportunitatea deciziei, iar oportunitatea deciziei nu poate fi obiect al controlului judiciar.

Comisia a acționat în conformitate cu rigorile descrise, apreciind în baza criteriilor de conformitate stabilite de Legea nr.26/2022, raportate la circumstanțele de fapt rezultate din datele și informațiile acumulate, inclusiv cu concursul reclamantului, dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea reclamantului cu criteriile de integritate etică și financiară. Decizia emisă în acest sens reprezintă realizarea acestei puteri discreționare care nu poate fi supusă unui control judiciar. Excepția de la regulă poate avea doar un caracter extraordinar și să ar referi la cazurile unor acțiuni deosebit de arbitrare și inoportune ale emitentului care conduc la ilegalitate. Așa-zisa oportunitate care să poată face obiectul controlului instanței, se referă la situațiile în care starea de inoportunitate este atât de flagrantă, încât ar conduce la ilegalitate, respectiv emiterea actului prin deturnare de putere sau cu încălcarea competenței.

Instanța de judecată este ținută să exercite controlul de legalitate a deciziei, nu și este în drept să execute controlul de oportunitate. În particular, instanța ar fi îndrituită să admită acțiunea reclamantului și să dispună reluarea evaluării doar în situația în care constată că, în cadrul procedurii de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisie, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare și existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat, situații care lipsesc în speță.

Contrar celor pretinse de reclamant, pârâta a afirmat că, prevederile Codului Administrativ, cu excepția Cărții a Treia, nu sunt aplicabile în procesul de evaluare realizat în baza Legii nr. 26/2022. Prin urmare, sunt neîntemeiate obiecțiile reclamantului precum că, Comisia de evaluare urma să cerceteze din oficiu starea de fapt și să aplice față de reclamant aceleași concluzii care au fost emise în privința unor alți candidați care au trecut evaluarea.

Contrar alegației reclamantului, Comisia de evaluare nu este obligată să emită o decizie favorabilă de promovare a candidatului, or, aceasta are o anumită marjă de discreție, care a respectat-o corespunzător.

Pârâta a indicat că, Curtea Constituțională a stabilit un dublu test care urmează a fi întrunit pentru ca acțiunea candidatului împotriva unei decizii să fie admisă și anume: să existe erori procedurale grave admise de către Comisia de

evaluare și aceste erori să afecteze caracterul echitabil al procedurii de evaluare; în același timp, să existe circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidat.

Conform deciziei, Comisia de evaluare a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea reclamantului cu cerințele prevăzute la art.8 din Legea nr.26/2022, în legătură cu următoarele circumstanțe: nedeclararea contului bancar și transferurilor de la părinți și procurarea unui apartament la preț preferențial - eligibilitatea și îmbunătățirea condițiilor de trai.

Pârâta a opinat că, instanța de judecată urmează să respingă alegațiile reclamantului din acțiune. În ceea ce privește argumentele reclamantului aferente nedeclarării contului bancar și transferurilor de la părinți, a menționat că, dubiile serioase ale Comisiei de evaluare nu au apărut exclusiv din cauza nedeclarării contului bancar, însă în legătură cu circumstanțele adiționale în legătură cu acest cont bancar și anume: în perioada în care contul bancar nu a fost declarat, anii 2012-2015, reclamantul a obținut de la părinții săi o sumă de 74 660 de euro, prin intermediul acestui cont bancar, iar sumele de bani primite, erau retrase în numerar de către reclamant. Deși, în perioada anilor 2012-2015, reclamantul a retras efectiv suma de 74 660 de euro, acesta a declarat în declarația anuală pentru anul 2014 doar suma de 30 667 de euro. Reclamantul era obligat să declare orice venituri obținute, iar legea nu diferenția dacă mijloacele financiare erau doar administrate sau deținute oficial de subiectul declarării. În același timp, Comisiei de evaluare nu i-au fost furnizate acte care să confirme sursa de venit a acestor sume, ceea ce a alimentat și mai mult dubiile. Nimic nu l-a împiedicat pe reclamant să colecteze declarații sau alte acte, care să probeze, cel puțin indirect că, o parte din venitul părinților nu erau declarate.

Cu referire la procurarea unui apartament la preț preferențial, a indicat că, reclamantul nu a adus la cunoștință Consiliului Superior al Magistraturii faptul că, deținea un apartament în mun. Chișinău. Comisia de evaluare a considerat că acest tip de comportament este în măsură să afecteze integritatea reclamantului și este suficient de serios pentru a trezi îndoieli ale publicului în privința ireproșabilității conduitei reclamantului. Deși, reclamantul a invocat inițial că, eligibilitatea sa a fost determinată de faptul că apartamentul din mun. Chișinău fusese cumpărat de părinții lui, faptele care au urmat au fost contrare celor declarate inițial. Reclamantul a confirmat Comisiei că a păstrat pentru sine tot venitul obținut din vânzarea apartamentului din mun. Chișinău, recunoscând că dreptul de proprietate asupra acestui imobil i-a aparținut reclamantului. Divergența explicațiilor reclamantului a continuat și în privința motivului de eligibilitate, care inițial a fost pentru „îmbunătățirea condițiilor de trai”, iar la etapa audierilor - „alte condiții”.

Contrar celor indicate de către reclamant, este de competența Comisiei să aprecieze dacă anumite circumstanțe sunt sau nu suficiente pentru a constata existența sau lipsa dubiilor serioase privind conformitatea. Anume această chestiune se referă la oportunitatea deciziei, care nu poate face obiectul controlului judiciar.

Prin cererea depusă la data de 20 martie 2023, în cadrul ședinței de judecată, reclamantul Ion Chirtoaca a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a unor texte din Legea nr. 26/2022, formulând cererea în scris, cererea fiind admisă prin încheierea din 20 martie 2023 a Curții Supreme de Justiție (Vol.I, f.d.214-221).

Prin intermediul poștei electronice, la data de 07 aprilie 2023, a parvenit decizia nr. 42 din 06 aprilie 2023 a Curții Constituționale de inadmisibilitate inclusiv a sesizării formulate de reclamantul Ion Chirtoaca privind excepția de neconstituționalitate (Vol.II, f.d.5-32).

În ședința de judecată, reprezentantul reclamantului Ion Chirtoaca, avocatul Eugeniu Musteață, a susținut cererea de contestarea cu motivele de fapt și de drept, solicitând admiterea acesteia în sensul formulat. Suplimentar a indicat că, din decizia contestată, Comisia a reținut că, pot apărea dubii serioase în legătură cu conturile bancare, dacă nu sunt declarate atunci când acestea implică o activitate considerabilă. Simplu fapt al nedeclarării contului, nu presupune în sine o încălcare gravă, sau un dubiu grav, sau un dubiu serios cu privire la neconformitate. Comisia de evaluare a reținut că, reclamantul nu a declarat un cont pe care a parvenit suma de 74 660 de euro, din care 10 533 de euro nu pot fi justificați prin acte cu privire la proveniența lor. Reclamantul, la etapa de audieri a menționat că, aceste transferuri sunt din veniturile realizate de mama și tata, care au muncit peste hotarele țării. Comisia a sesizat acest fapt, a reflectat în decizia contestată, însă în concluzia cu privire la veniturile părinților, nu face această diferențiere, având în vedere actele prezentate. Comisia a operat cu noțiunea de venit al părinților și a prezentat un tabel cu privire la toate transferurile efectuate în această perioadă și veniturile obținute, declarate, indicând că, suma de 10 mii nu a fost justificată, care, de fapt, reprezintă venitul exclusiv al tatălui. Reclamantul nu a avut niciun interes să ascundă acest cont și din considerentul că, o parte din sumă a fost depusă pe un cont de depozit, fiind reflectați în declarație. În viziunea sa, s-a apreciat discriminatoriu aceleași circumstanțe în cazul altor candidați.

Sub aspectul integrității etice, Comisia de evaluare a evidențiat că, reclamantul nu a fost sincer cu Comisia de determinare a dreptului la îmbunătățirea condițiilor de trai, deoarece deținea în proprietate un apartament în mun. Chișinău de 38 mp. Comisia a aplicat practica dublelor standarde. La materialele cauzei, a fost anexată decizia de evaluare a unui alt candidat, care la etapa depunerii a cererii față de comisie, deținea în proprietate o casă în mun. Chișinău, com. Grătiești. Comisia în decizia sa nici nu a verificat aceste circumstanțe. La etapa când s-a depus cererea de îmbunătățire a condițiilor de trai, una dintre condiții era să nu dețină în proprietate în mun. Chișinău un spațiu locativ sau dacă îl deține, să fie unul insuficient și care necesită îmbunătățirea condițiilor de trai. Comisia de evaluare a interpretat aceste circumstanțe în defavoarea reclamantului.

Reclamantului, de către Comisia de evaluare, i-a fost încălcat dreptul la un proces, la o evaluare echitabilă. Au fost patru runde cu întrebări diferite, însă nu a vizat actele justificative ale celor 10 mii de euro, sub aspectul care a fost redat în decizie. La etapa, după audierile publice, atunci când reclamantul are dreptul să ia cunoștință de acel dosar administrativ sau cu acele înscrisuri acumulate în cadrul evaluării, Comisia nu a venit cu o poziție preliminară referitor la concluziile sale, pentru a înțelege dubiile create și neînclăurate prin actele prezentate. La solicitarea de a fi prezentat dosarul administrativ în original, s-a prezentat în format electronic și s-a comunicat că, prin lege nu au obligația să prezinte dosarul administrativ pe suport de hârtie, ceea ce creează neclaritate referitor la ce înscrisuri i-au fost prezentate reclamantului la etapa luării cunoștință, la finele evaluării.

Reclamantul Ion Chirtoaca a susținut cererea de contestarea cu motivele de fapt și de drept formulate, precum și poziția avocatului său, solicitând admiterea

cererii înaintate, anularea deciziei Comisiei, cu dispunerea reluării procedurii de evaluare, explicând că, pe parcursul rundelor de întrebări cu Comisia, a arătat disponibilitatea părinților să fie audiați, ceea ce nu a fost acceptat de Comisie. Totodată, a precizat că, a demonstrat că, tatăl în perioada respectivă a muncit în Italia, a confirmat prin înscrisurile prezentate. Referitor la apartament, la depunerea cererii, în iunie 2017, condiția era să ai cel puțin jumătate de an lucrat și întrunea condițiile pentru îmbunătățirea condițiilor de trai, cum și a indicat în cerere. Totodată, la Consiliul Superior al Magistraturii erau două declarații pentru anul 2016, anul 2017.

Reprezentantul Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, avocatul Irina Sugoneaco, a solicitat respingerea cererii de contestare conform motivelor redade în referință. Totodată, a menționat că, problema a început, în primul rând, de la faptul că a existat un comportament dublu în privința sumelor de pe aceste conturi bancare. Uneori aceste sume se declarau, în special, după ce candidatul a devenit judecător, alteori nu declara nimic, iar alte cazuri se declarau doar anumite sume care se primeau cu titlu de donație. După ce s-a constatat că, nu s-au declarat anumite conturi bancare, s-a pus întrebarea care este sursa veniturilor acestor sume de bani. În toate cazurile, atât în prima rundă de întrebări, în a doua rundă de întrebări, candidatul a menționat că, este vorba de veniturile părinților de peste hotare. Această declarația a fost, în principiu, acceptată de către Comisie, s-au luat în vedere veniturile ambilor părinți și nu doar ale unuia dintre ei. În răspunsurile candidatului se indica că, mama efectua transferul. Doar în ședința de judecată, în privința veniturilor tatălui, s-a manifestat, totuși, o diligență din partea reclamantului, pentru a demonstra, cel puțin, afirmația precum că, părintele său a lucrat în mod neoficial și poate fi confirmată prin probe, fiind demonstrat doar la faza judecării cauzei, deși, putea să facă acest lucru și la etapa evaluării, având în vedere că, întrebarea referitor la sursa banilor a fost formulată de mai multe ori. Referitor la dublele standarde pretinse de partea reclamantă în raport cu alți candidați, a menționat că, dacă la prima etapă, nu s-a declarat contul, în toate cazurile circumstanțele sunt similare, dar la a doua etapă, sunt deosebiri esențiale, în unele declarații, candidații declarau sumele, doar că la alte capitole și nu declarau conturile bancare. În alte cazuri, pe conturile bancare, pur și simplu, erau rulaje de zero.

Referitor la ceea ce ține de-al doilea criteriu, Comisia de evaluare nu doar o dată a depistat această problemă în cazul candidaților la membru în Consiliul Superior al Magistraturii, fiind adresată candidaților și anume dacă au informat Consiliul Superior al Magistraturii și cunoștea despre faptul că, candidatul potențial deține un apartament sau imobil în raza teritorială a căreia se solicită apartamentul la preț preferențial. În acest caz, în general, nu este clar dacă reclamantul a adus la cunoștință Consiliului Superior al Magistraturii despre faptul că deținea un apartament în municipiul Chișinău. Există o neclaritate, cel puțin, în ceea ce ține de condițiile de obținere a apartamentului la preț preferențial. Aceste circumstanțe luate în comun, precum și lipsa de diligență a reclamantului, care a avut posibilitatea de a depune acte suplimentare către Comisie pentru a elimina dubiile ridicate, inclusiv și după etapa audierilor.

În ceea ce ține viciile de procedură care s-au invocat, referitor la membrii secretariatului, a indicat că, în contextul prevederilor legale, secretariatul are un rol

doar de ajutor, asistență în a traduce, în a colecta informații din surse publice, nu are niciun rol decisiv, doar și exclusiv membrii comisiei sunt în drept să acorde întrebări, să decidă în privința admiterii sau respingerii candidatului la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.

Reprezentantul Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, avocatul Roger Gladei, a afirmat că, Legea nr. 26/2022 nu admite aplicarea prevederilor din art. 1 și 2 din Codul administrativ, din simplu motiv că, în temeiul art. 14 din Legea nr. 26/2022, judecarea contestațiilor se face prin prevederile Codului Administrativ. Deci, doar pe partea de judecare se aplică prevederile contenciosului administrativ, adică cartea treia din Codul Administrativ, fiind detaliat această în referință. Normele de procedură sunt prevăzute în lege, în măsura în care există norme tehnice, ele sunt și în prevederile Regulamentului. Secretariatul nu consiliază Comisia. Este o tentativă de a induce în eroare, o încercare a reprezentantului reclamantului pentru a induce în eroare referitor la rolul secretariatului în ceea ce privește procesul decizional. Conform art. 18 din Regulament, secretariatul oferă suport și asistă. Încearcă să inducă o teză din care să fie trasă concluzia că, procedura a fost distorsionată, or, se încearcă invocarea a ceea ce a constatat Curtea Constituțională, precum că, dacă a existat o eroare procedurală gravă, care a încălcat caracterul echitabil al procesului, atunci poate să fie anulată. Candidatul nu neagă că, a existat nereguli, însă explicația sa, nu putea să fie reținută de Comisie în scopul desființării dubiilor. S-a subliniat în decizie și în referință, nu doar însăși faptul nedeclarării contului a fost temei de existență a dubiilor serioase, însă faptele ce au avut loc în acest cont, tranzacțiile. La fel, era de diligența reclamantului-candidat, în cazul procesului de pre-vetting să dezvăluie toate circumstanțele legate de necesitatea îmbunătățirii condițiilor locative.

Aprecierea instanței:

Audiind părțile și reprezentanții acestora, examinând acțiunea și actele dosarului administrativ, referința, Completul special de judecată constată că acțiunea este admisibilă și întemeiată, din următoarele motive.

Termenul examinării acțiunii:

Completul de judecată special relevă că, nerespectarea termenului de 10 zile, stabilit de art. 14 alin. (7) din Legea nr. 26/2022 se datorează circumstanțelor ce nu au depins de voința instanței de judecată și nu pot fi imputate acesteia.

În context, urmează a fi accentuate următoarele aspecte.

Cererea de contestare depusă de Ion Chirtoaca împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, a fost înregistrată la 10 februarie 2023 și repartizată la 10 februarie 2023 completului de judecată special, al Curții Supreme de Justiție constituit din judecătorii: Vladimir Timofti, președinte, Svetlana Filincova și Ala Cobăneanu, raportor (Vol.I, f.d.1).

Prin încheierea din 14 februarie 2023 a judecătorului raportor, membru al completului de judecată special al Curții Supreme de Justiție, prezenta cerere de contestare a fost acceptată spre examinare în procedura contenciosului administrativ, fiind dispusă expedierea copia pârâtei cu acordarea

termenului până la data de 20 februarie 2023 ora 17:00, pentru prezentarea referinței și opiniilor privind circumstanțele, existența/inexistența temeiurilor de inadmisibilitate, însoțite de probe (Vol.I, f.d.40-42).

Ședința de judecată pentru examinarea cauzei a fost numită pentru data de 24 februarie 2023 ora 09:30 (Vol.I, f.d.44).

La data de 20 februarie 2023, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, a înregistrat referința cu anexele (Vol.I, f.d.49-75), fiind expediată reclamantului pentru cunoștință, prin intermediul poștei electronice (Vol.I, f.d.76).

În cadrul ședinței de judecată din 24 februarie 2023, reclamantul Ion Chirtoaca a înaintat cerere de amânare a examinării cauzei, în vederea apelării la serviciile unui avocat specializat în contencios administrativ, cererea de amânare fiind admisă și stabilită următoarea ședință de judecată pentru data de 10 martie 2023 (Vol.I, f.d.84, 86-88).

Având în vedere demisia onorabilă din 01 martie 2023 a judecătorilor Ala Cobăneanu și Svetlana Filincova, membrii completului de judecată special, acceptate prin hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii nr. 23/2 și nr. 27/2 din 14 februarie 2023, în temeiul încheieri din 02 martie 2023 a Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție (Vol.I, f.d.90-92), cauza dată a fost redistribuită completului de judecată special constituit, prin dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr.34 din 02 martie 2023, din judecătorii: Vladimir Timofti, președinte, Tamara Chișca-Doneva, raportor și Dumitru Mardari (Vol.I, f.d.93).

Prin cererea depusă la data de 10 martie 2023, în cadrul ședinței de judecată de către reclamantul Ion Chirtoaca, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață, au fost completate temeiurile de fapt și de drept a cererii de contestare (Vol.I, f.d.97-99).

Prin cererea depusă la data de 20 martie 2023, în cadrul ședinței de judecată, reclamantul Ion Chirtoaca a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a unor texte din Legea nr. 26/2022, formulând cererea în scris, fiind admisă prin încheierea din 20 martie 2023 a Curții Supreme de Justiție (Vol.I, f.d.214-221). Totodată, a fost dispusă amânarea examinării cauzei până la pronunțarea soluției de către Curtea Constituțională.

Prin intermediul poștei electronice, la data de 07 aprilie 2023, a parvenit decizia nr. 42 din 06 aprilie 2023 a Curții Constituționale de inadmisibilitate, inclusiv a sesizării formulate de reclamantul Ion Chirtoaca privind excepția de neconstituționalitate (Vol.II, f.d.5-32).

Având în vedere demisia din 20 martie 2023 a judecătorului Dumitru Mardari, precum și demisia din 27 martie 2023 a judecătorului Vladimir Timofti, acceptate prin hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii, au intervenit schimbări în componența completului de judecată special, în final, completul era format din următorii magistrați: Tamara Chișca-Doneva, Mariana Pitic și Ion Guzun, supleant fiind desemnat judecătorul Maria Ghervas.

Totodată, Completul de judecată special reține că, la 06 aprilie 2023, a intrat în vigoare Legea nr.64 din 30 martie 2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, precum și Legea nr. 65 din 30 martie 2023 cu privire la evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție.

Potrivit prevederilor art. 8 din Legea nr. 64/2023, Plenul Curții Supreme de Justiție este compus din toți judecătorii Curții Supreme de Justiție și are, printre altele, atribuția de stabilire, anual, a componenței completelor de judecată.

În cadrul ședinței de judecată din 07 aprilie 2023, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, prin intermediul avocatului Roger Gladei, a înaintat cerere de recuzare judecătorului Mariana Pitic (Vol.II, f.d.40-42).

Conform art. 14 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, în cazul abținerii sau recuzării membrului completului de judecată special, examinarea cererii respective se face de către ceilalți membri ai completului special, cu substituirea membrului a cărui abținere sau recuzare se discută de către membrul supleant. În cazul admiterii cererii de recuzare sau abținere, cauza se examinează cu substituirea judecătorului vizat de către membrul supleant.

Prin hotărârea nr. 33/2 din 14 februarie 2023 a Consiliului Superior al Magistraturii a fost acceptată demisia judecătorului Maria Ghervas din 31 martie 2023, însă prin dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr.64 din 31 martie 2023 a fost suspendată procedura administrativă de demisie, ca o măsură temporară, pe perioadă stării de urgență, ulterior fiind abrogată prin dispoziția nr.66 din 10 aprilie 2023 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.

Subsecvent, având în vedere demisiile judecătorilor, în cadrul Curții Supreme de Justiție a fost imposibilă constituirea unui complet de judecată pentru examinarea cererii de recuzare.

Prin Legea nr. 89 din 27 aprilie 2023, în vigoare din 02 mai 2023, dispozițiile tranzitorii din Legea nr. 64/2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, au fost modificate în sensul stabilirii momentului începerii activității Curții Supreme de Justiție în componența nouă, inclusiv a Plenului, oferind ca efect competențe de formare a completelor de judecată după regula anterioară – de către președintele Curții Supreme de Justiție.

Drept urmare a dispunerii prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 142/8 din 02 mai 2023, a transferului temporar, pentru o perioadă de 6 luni, începând cu 10 mai 2023 în funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție, a unor judecători, prin dispoziția nr. 69 din 04 mai 2023 a Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție, în vigoare din 10 mai 2023, a fost desemnat membru supleant al completului de judecată special al Curții Supreme de Justiție, judecătorul Ion Malanciuc, fiind posibilă examinarea cererii de recuzare înaintată judecătorului Mariana Pitic.

Prin încheierea din 25 mai 2023 a Curții Supreme de Justiție a fost respinsă cererea de recuzare înaintată judecătorului Mariana Pitic de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (Vol.II, f.d.61-65).

Astfel, pentru data de 12 iunie 2023 ora 13:00 a fost stabilită ședința de judecată pentru examinarea cererii de contestare.

În această ordine de idei, având în vedere cele enunțate supra, completul de judecată special notează că, depășirea termenului de examinare a contestație în 10 zile, a fost influențat inclusiv de complexitatea cauzei, comportamentul părților la proces, care include pe cel al autorității pârâte, dificultatea dezbaterilor, demisiile

în masă a judecătorilor Curții Supreme de Justiție și imposibilitatea formării completului special pentru judecarea cererilor de contestare.

Mai mult, durata de aflare pe rol a cauzei a fost condiționată inclusiv de asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, fapt ce nu poate fi privit drept tergiversare a examinării cauzei, deoarece judecarea cererii de contestare a avut ca scop respectarea dreptului garantat al părților la un proces echitabil, consfințit în articolul 38 din Codul administrativ și articolul 6 § 1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale.

În cadrul ședinței de judecată din data de 12 iunie 2023 a fost examinată în fond cauza, fiind ascultate explicațiile părților, cercetate probele, ascultate pledoariile și conform art. 14 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, a fost anunțată emiterea și plasarea deciziei pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

Aplicabilitatea Codului administrativ.

Completul de judecată special menționează că, în cadrul dezbaterilor judiciare, reprezentanții Comisiei au invocat neaplicarea cărților I și II din Codul administrativ la examinarea cauzelor pendinte pe rolul Curții Supreme de Justiție, argument care nu poate fi reținut din considerentele următoare.

Completul de judecată special reține că, aplicarea Codului Administrativ și limitele ei este o problemă de interpretare și aplicare a legii asupra căreia are competență Curtea Supremă de Justiție ca instanță de judecată competentă pentru examinarea acțiunii în contencios administrativ (DCC nr. 163 din 1 decembrie 2022, § 24, DCC nr.2 din 18 ianuarie 2022, §19).

În primul rând, este necesar de a se explica de ce este aplicabil Codul administrativ procedurii de evaluare, dar și procedurii de contencios administrativ.

Din punct de vedere al conținutului normativ, Legea nr.26/2022 cuprinde atât norme de drept public material, cât și norme de procedură administrativă și procedură a contenciosului administrativ.

În special, dispozițiile legale care reglementează definiția și condițiile de evaluare a integrității etice/financiare după natura lor constituie norme de drept administrativ material, care formează baza legală conform art.21 alin. (1) din Codul administrativ pentru emiterea actului administrativ individual de către Comisie. Astfel, dispozițiile art.8 alin.(1)-(4) din Legea nr.26/2022 sunt norme de drept administrativ material.

Inițierea procedurii de evaluare este, conform art.9 alin.(2) și art.69 alin.(1) din Codul administrativ, o inițiere a procedurii administrative la cererea candidatului pentru una din funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26/2022. Inițierea procedurii de contencios administrativ este condiționată, în conformitate cu prevederile art.189 alin.(1) din Codul administrativ, de revendicarea de către reclamant a încălcării unui drept prin activitatea administrativă.

Astfel, Completul de judecată special relevă că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual în sensul art.10 alin.(1) din Codul administrativ. Actul administrativ individual este rezultatul final al procedurii administrative.

Prin decizia Comisiei privind promovarea/nepromovarea evaluării de către candidat are loc finalizarea procedurii administrative conform art.78 din Codul administrativ.

Mai mult decât atât, în nota informativă la Legea nr. 26/2022, autorii au indicat că „drept urmare a desfășurării activității sale, Comisia de evaluare va emite o decizie. Reieșind din faptul că decizia respectivă reprezintă un act administrativ, contestarea acesteia se va face conform prevederilor Codului administrativ nr. 116/2018 cu derogările exprese stabilite în prezentul proiect.”

Astfel, însăși legiuitorul a calificat decizia Comisiei de evaluare drept un act administrativ individual în privința căruia poate fi exercitată acțiunea în contencios administrativ.

Prin urmare, normele Codului Administrativ privind procedura administrativă și instituția actului administrativ individual sunt aplicabile procedurii de evaluare, cu excepțiile prevăzute de Legea nr.26/2022.

Completul de judecată special subliniază că, evaluarea candidaților pentru funcțiile de membru în organele enumerate în art.2 alin.(1) din Legea nr.26/2022 este prin natura sa un domeniu specific de activitate în sensul art.2 alin. (2) din Codul administrativ.

Deși, Codul Administrativ instituie o procedură administrativă și de contencios administrativ uniformă, totuși, conform art.2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte pot fi reglementate prin norme legislative speciale, dacă nu contravin principiilor Codului Administrativ.

Normele speciale din Legea nr.26/2022 nu exclude aplicarea cărților I și II, decât în privința unor aspecte, cum ar fi în special, inițierea procedurii administrative, clarificarea stării fapt din oficiu, cvorumul și majoritatea, dreptul la audiere a candidatului, dar și altele. Sintagma „anumite aspecte” din art. 2 alin. (2) din Codul administrativ nu echivalează cu excluderea de la aplicare a Codului administrativ.

Așadar, în condițiile speței, excluderea integrală de la aplicare a cărților I și II este imposibilă din punct de vedere al rolului central și legăturii organice a Codului Administrativ cu domeniile/subdomeniile dreptului administrativ.

Potrivit art. 14 alin. (6) din Legea nr. 26/2022, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv.

Principiile care guvernează procedura contenciosului administrativ sunt reglementate în cartea I din Codul administrativ, în special art. 21-27 și art.36-43. Între cartea I și II, și III, care reglementează procedura contenciosului administrativ, există o legătură organică și de substanță, ce nu poate fi negată sau exclusă sub nicio formă.

Controlul judecătoresc este un control de legalitate, care cuprinde în sine verificarea legalității temeiului formei activității administrative, corectitudinii interpretării noțiunilor juridice vagi, proporționalității egalității de tratament, imparțialității, securității juridice, motivării, exercitarea dreptului discreționar, dacă autoritatea este împuternicită să acționeze în baza acestui drept, protecția încrederii legitime în activitatea autorității și altele.

Din considerentele menționate supra, completul de judecată special respinge ca nefondat argumentul reprezentanților Comisiei de evaluare, precum că nu este aplicabilă cartea I și II din Codul Administrativ. Or, aceasta ar însemna negarea respectării principiilor legalității, cercetării din oficiu, egalității de tratament, securității raporturilor juridice, proporționalității, imparțialității Comisei, bunei-credințe și altele.

Aplicarea normelor procedurii de contencios administrativ este condiționată de aplicarea aceluiași norme care se referă la procedura administrativă, cum ar fi obținerea probelor conform art. art. 220 alin.(1), 87-93 din Codul administrativ, notificările conform art. art. 223, 97-114 din Codul administrativ, imparțialitatea conform art. 25 din Codul administrativ, recuzarea conform art. art. 202, 49-50 din Codul administrativ, formele activității administrative conform art. art. 5, 10-15 și 189 din Codul administrativ, conceptul de parte în procedura de contencios administrativ conform art. art. 204 și 7 din Codul administrativ, efectele juridice ale actului administrativ individual, *e.g.* funcția executorie a deciziei Comisiei în calitate de act administrativ individual conform art. 171 alin. (4) din Codul administrativ, valabilitatea, obligativitatea și puterea lucrului decis a deciziei Comisiei conform art. art. 139 alin. (2)-(4) și 140 din Codul administrativ și altele.

Neaplicarea cărții I și II din Codul administrativ ar echivala cu excluderea deciziei Comisei ca act administrativ individual, iar pe cale de consecință respingerea accesului la un control judecătoresc efectiv.

În această ordine de idei, completul de judecată special subliniază că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual în sensul art.10 alin. (1) din Codul administrativ, deoarece este: 1) emisă de o autoritate publică; 2) este o decizie, dispoziție sau altă măsură oficială; 3) se referă la domeniul dreptului public; 4) este o reglementare; 5) se referă la un caz individual; 6) produce nemijlocit efecte juridice.

Din punct de vedere funcțional și organizatoric, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor este o „autoritate publică” în sensul art.7, art. 10, art. 203 lit.a) și art. 204 din Codul administrativ, deoarece este creată prin lege, îndeplinește sarcini de drept public prin intermediul competenței reglementată în art.8 din Legea nr. 26/2022, în vedere realizării unui interes public.

În același timp, trebuie subliniat că, sarcinile Comisiei de evaluare nu reprezintă domenii private de activitate, dar publice, de aceea și a fost investită prin Legea nr. 26/2022 cu competențe care îi permite să se impune cu putere juridică în raport cu cei evaluați conform art. 8 din Codul administrativ.

Cu titlu de principiu, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție notează că, nu poate fi confundat, din punct de vedere funcțional și organizatoric, conceptul de autoritate publică cu cel de persoană juridică de drept public, în caz contrar s-ar exclude decizia Comisiei de evaluare din conceptul de act administrativ individual.

Completul de judecată special mai subliniază că, procedura administrativă de evaluare are o funcție de clarificare și orientare datorită caracterului procedural al acțiunii oficiale de evaluare a candidaților în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Prin urmare, respectarea principiilor, garanțiilor și

regulilor de bază a procedurii administrative constituie o cerință înrădăcinată direct în conceptul statului de drept stipulat în art. 1 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova.

Astfel, prin Legea nr. 180 din 07 iunie 2023 s-a consolidat înțelegerea că, Comisia de evaluare este o autoritate publică specifică în felul său, adică nu este persoană juridică de drept public, cu toate că, în art. 7 din Codul administrativ, care o funcție universală, cuprinde și este definit conceptul de autoritate publică atât în sensul interpretat de Parlamentul Republicii Moldova, adică funcțional, organizațional, cât și ca persoană juridică de drept public, după caz. Această concluzie rezultă și din pronumele nedeterminat „orice structură organizatorică” al art. 7 din Codul administrativ. Autoritatea publică, pe lângă elementul de orice structură organizatorică sau organ, instituit/ă prin lege sau alt act normativ, realizare de interese publice, îl conține și pe cel de regim public, care desemnează sarcinile și competențele, care oferă dreptul de a se impune cu forță juridică față de persoanele cu care intră în raporturi de drept autoritatea publică. O altă interpretare și aplicare ar însemna că activitatea Comisiei și deciziile ei nu sunt obligatorii ca acte administrative individuale, dar reprezintă acte juridice de drept privat. Completul de judecată special subliniază că, și o persoană privată poate fi autoritate publică dacă prin lege îi sunt delegate sarcini al autorităților publice și competențele corespunzătoare pentru realizarea lor. Mai mult, conform art. 72 alin. (6) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017, actul normativ de interpretare nu are efecte retroactive, cu excepția cazurilor când prin interpretarea normelor de sancționare se creează o situație mai favorabilă.

Completul de judecată special evidențiază că, sarcinile Comisiei nu reprezintă domenii private de activitate, dar publice, de aceea și a fost investită prin Legea nr. 26/2022 cu competențe care îi permite să se impună cu putere juridică în raport cu cei evaluați conform art. 8 din Codul administrativ. Completul de judecată special notează, cu titlu de principiu, că, nu poate fi confundat, din punct de vedere funcțional și organizațional, conceptul de autoritate publică cu cel de persoană juridică de drept public, în caz contrar s-ar exclude decizia Comisiei din conceptul de act administrativ individual.

Totodată, reprezentanții pârâtei nu au pătruns în esența art. 2 alin. (2) din Codul administrativ care reglementează condițiile de derogare prin norme legislative de la caracterul uniform al Codului administrativ pentru „anumite aspecte” de activitate administrativă. A reține argumentul că, Comisia nu este autoritate publică, înseamnă a nega o realitate juridică că aceasta îndeplinește activitate administrativă de drept public, prin procedura administrativă și că, decizia ei este act administrativ individual supus controlului judecătoresc în procedura contenciosului administrativ. Astfel, conceptul de autoritate publică nu se reduce la conceptul de persoană juridică de drept public, dar are o semnificație funcțională proprie în sensul art. 7 și art. 2 alin. (2) din Codul administrativ și în sensul Legii nr.26/2022.

Decizia Comisiei se relaționează cu însușirea de „*orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială*” ca element definitoriu al actului administrativ individual conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Din această optică se delimitează că, Comisia nu desfășoară activitate legislativă sau judecătorească, dar activitate de executare a legii.

Decizia Comisiei se încadrează în conceptul de „*domeniul dreptului public*” conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Conform art. 5 din Codul administrativ actul administrativ individual este una din formele activității administrative prin care se aplică legea. Prin decizia Comisiei a fost aplicată Legea nr. 26/2022, care reglementează temeiul deciziei, iar această reglementare normativă este, după natura juridică a ei, una de drept public material. Astfel, prin această însușire, decizia Comisei este exceptată de la acțiunea privată, penală, contravențională și de contencios constituțional la care participă autoritățile publice conform art. 2 alin. (3) lit. a – c) din Codul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ este o „*reglementare*” prin care pârâta își realizează unilateral competența materială potrivit art. 6 din Legea nr.26/2022. Completul de judecată special subliniază că, prin acest element al actului administrativ individual are loc delimitarea acestuia de alte forme ale activității administrative, cum ar fi acul real și contractul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ se referă la „*un caz individual*”, care constă în situația concretă de evaluare a reclamantului. Funcția acestei însușiri a actului administrativ individual rezidă în delimitarea acestuia în raport cu actul administrativ normativ, care este o reglementare abstractă conform art. 12 din Codul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ întrunește criteriul „*cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice*”, adică de a naște, modifica sau stinge raporturi juridice de drept public. Completul de judecată special reține că, decizia Comisiei produce nemijlocit efecte juridice în sfera juridică a reclamantului, în calitatea sa de judecător, care a candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Funcția acestui criteriu constă în diferențierea actului administrativ individual de o simplă operațiune administrativă realizată în interior procedurii administrative de evaluare a integrității financiare și etice a candidatului.

Completul de judecată special conchide că, decizia Comisiei este un act administrativ individual prin care se finalizează procedura administrativă. Conceptul de procedură administrativă definit în art. 6 din Codul administrativ și cel de autoritate publică definit în art. 7 din Codul administrativ are o funcție universală, aplicabil pentru orice domeniu/subdomeniu al dreptului public. Pentru aceste motive, Comisia avea și are obligația să aplice normele Codului administrativ și normele de procedură din Legea nr. 26/2022 în partea ce se referă la aspectele derogatorii de la caracterul uniform al Codului.

Prin urmare, este inacceptabil argumentul reprezentanților pârâtei că procedura de evaluare nu ar fi o procedură administrativă guvernată de regulile Codului Administrativ, cum ar fi principiul legalității (art.21), principiul cercetării din oficiu (art. 22), principiul egalității de tratament (art. 23), principiul bunei-credințe (art. 24), principiul imparțialității (art.25), principiul limbii de procedură și rezonabilității (art.26, art. 27), principiul eficienței (art.28), principiul proporționalității (art. 29), securității juridice (art.30), principiul motivării actelor administrative și operațiunilor administrative (art.31), principiul comprehensibilității (art. 32), cel al protecției încrederii legitime și altele.

Referitor la practica judiciară existentă pe marginea cererilor de contestare intentate împotriva Comisiei de evaluare (dosarele nr. 3-5/2023 și nr.

3-13/2023), unde instanța a stabilit cu puterea lucrului judecat că, cauzelor intentate împotriva Comisiei de evaluare nu sunt aplicabile prevederile cărților I și II din Codul Administrativ, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție menționează că, dosarele respective nu formează o practică judiciară unitară. Or, rolul jurisprudenței este de a interpreta și aplica la cazuri concrete legea. Respectiv, nu orice hotărâre care diferă de o altă hotărâre constituie o divergență de jurisprudență.

Principiul *res judicata* în sine nu impune instanțelor judecătorești naționale să urmeze precedentele în cazuri similare, realizarea coerenței dreptului necesită timp, iar perioadele de conflict în jurisprudență pot fi, prin urmare, tolerate, fără a submina securitatea juridică.

În aceste circumstanțe, completul de judecată special statuează că, un judecător, potrivit regulilor de organizare judecătorească, nu este, în general, legat de hotărârea pronunțată de un alt judecător și nici chiar de propriile sale hotărâri anterioare, deoarece dânsul se pronunță pe cazul particular care se prezintă în fața sa.

Admisibilitatea acțiunii.

În conformitate cu prevederile art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ.

În conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Potrivit art. 5 din Codul administrativ activitatea administrativă de drept public al autorităților publice cuprinde actul administrativ individual ca formă principală de acțiune administrativă a autorităților.

Completul de judecată special a motivat la capitolul aplicabilității Codului administrativ, de ce decizia Comisiei este act administrativ individual. Astfel, la compartimentul admisibilității acțiunii, se va sublinia că, decizia Comisiei este un act administrativ individual defavorabil. Conform art.11 alin. (1) lit.a) din Codul administrativ, actele administrative individuale pot fi acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Conform art.17 din Codul administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă. Completul de judecată special notează că, prin acțiunea înaintată, reclamantul Ion Chirtoaca revendică încălcarea unui drept prin activitatea administrativă, conform art. 189 alin. (1) din Codul administrativ și anume că prin decizia nr.19 din 20 ianuarie 2023, Comisia de evaluare i-a încălcat dreptul de a fi ales în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii (art. 14 din Legea cu privire la statutul judecătorului nr.544/1995), dreptul la autoadministrare judecătorească (art. 23¹ din Legea privind organizarea judecătorească nr.514/1995), dreptul la demnitatea și reputația profesională a judecătorului, dreptul fundamental la independență și inamovibilitate a judecătorului (art. 16 din Constituția Republicii Moldova), dar și dreptul

fundamental la administrare (art. 39 din Constituția Republicii Moldova), dreptul la o decizie de evaluare favorabilă a candidatului Ion Chirtoaca.

Prin derogare de la prevederile art. 209 din Codul administrativ, prin art.14 alin.(1) și (2) din Legea nr. 26/2022, s-a reglementat un termen special de înaintare a acțiunii în contencios administrativ. Astfel, decizia Comisiei de evaluare poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării de către acesta a deciziei motivate, fără respectarea procedurii prealabile.

Candidatul evaluat poate contesta decizia defavorabilă a Comisiei de evaluare la Curtea Supremă de Justiție, în cadrul căreia se instituie un complet de judecată special compus din 3 judecători și un judecător supleant. Judecătorii și judecătorul supleant sunt desemnați de președintele Curții Supreme de Justiție.

În acest context, se reține că decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 19 din 20 ianuarie 2023, a fost notificată reclamantului Ion Chirtoaca, în mod electronic, la 07 februarie 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d. 507, dosarul administrativ).

Completul de judecată special conchide că, cererea de contestare depusă de Ion Chirtoaca este admisibilă, întrucât reclamantul s-a conformat prevederilor legale art. 14 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, fiind depusă la 10 februarie 2023, în interiorul termenului prevăzut de lege, la Curtea Supreme de Justiție.

Din punct de vedere a felului acțiunii în contencios administrativ, Completul de judecată special apreciază acțiunea înaintată drept o acțiune în obligare specifică în felul său. Prin acțiunea în obligare obișnuită, reclamantul conform art. art. 206 alin. (1) lit. b) și 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ urmărește anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării sale referitor la obținerea unui avantaj juridic de orice fel și obligarea autorității publice să emită actul administrativ individual respins. Pe când specificul acțiunii înaintate, este caracterizat prin anularea deciziei Comisiei referitor la nepromovarea evaluării și dispunerea reluării procedurii de evaluare.

Completul de judecată special relevă că, în conformitate cu prevederile art. 219 alin. (3) din Codul administrativ nu este legat de textul cererilor formulate de participanții la proces, astfel, argumentul de oportunitate expus în referință de către pârâtă va fi apreciat la capitolul admisibilității. Controlul judecătoresc efectiv implică o verificare deplină a problemelor de fapt și de drept, însă, totuși, exclude verificarea oportunității conform art. 225 alin. (1) din Codul administrativ și limitează controlul în privința actului administrativ individual discreționar, când lege prevede astfel de teme pentru emitere. Oportunitatea este o chestiune de admisibilitate, dar nu de fond a acțiunii în contencios administrativ. Argumentul pârâtului în referință depusă precum că, acțiunea trebuie respinsă pe motiv de oportunitate este lipsit de temeinicie, deoarece reclamantul nu a motivat acțiunea pe oportunitate, dar pe aspecte de legalitate. Din referința și argumentele de oportunitate relevate de pârâtă în conținutul ei, se neagă însăși dreptul la înaintarea acțiunii în contencios administrativ potrivit art.art. 39 și 189 alin. (1) din Codul administrativ. Astfel, nici Codul Administrativ, dar nici art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022 nu exclud dreptul la acțiune a candidatului. Acceptarea soluției propuse de pârâtă este lipsită de teme legal și contrară statului de drept. Completul

de judecată special notează că, prevederile art. 225 alin. (1) din Codul administrativ sunt clare și nu pot fi confundate, reglementând într-o unitate funcțională cu prevederile art. art. 36, 39, 189, 190 și 207 din Codul administrativ doar aspecte referitor la excluderea sau limitarea controlului judecătoresc.

Completul de judecată special apreciază decizia Comisiei emisă în temeiul art. 8 din Legea nr. 26/2022 din categoria actelor administrative obligatorii, adică care nu se emit în baza dreptului discreționar. Comisia este obligată să emită decizia indiferent dacă este favorabilă sau defavorabilă. În cazul deciziilor discreționare, autoritatea publică are dreptul în general să nu acționeze, iar în cazul în care decide de a acționa în dreptul administrativ, atunci are posibilitatea de selecție a consecințelor juridice, cu excepția situației de reducere a discreției la zero conform art. 137 alin. (2) din Codul administrativ.

Fondul acțiunii în contencios administrativ.

Conform articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

În sensul art. 13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Potrivit art. 20 din Constituția Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Reieșind din prevederile art. 53 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

În conformitate cu art. 114 din Constituția Republicii Moldova, justiția se desfășoară în numele legii numai de instanțele judecătorești, acestea urmează să dispună de plenitudinea prerogativelor procesuale pentru soluționarea justă a cauzei, fără a exista limitări nejustificate în acțiunile ce urmează a fi întreprinse, astfel încât la realizarea scopului final hotărârea judecătorească să nu devină una iluzorie.

Protecția juridică efectivă împotriva acțiunii administrative a autorităților publice implică un control judecătoresc de legalitate deplin, care cuprinde atât chestiunile de fapt, cât și cele de drept, așa cum este reglementat în art. art. 194 alin. (1), 219, 22, 36 și 21 din Codul administrativ.

Densitatea controlului judecătoresc înseamnă precizarea conținutului controlului judecătoresc asupra deciziilor Comisiei de evaluare, care se referă nu numai la profunzimea, însă și la sfera de aplicare a controlului. Acest lucru se

referă atât aplicării legii, cât și stabilirii faptelor relevante pentru o hotărâre judecătorească legală și întemeiată.

Controlul judecătoresc efectiv implică verificarea tuturor aspectelor de legalitate procedurală și substanțială, în special, al egalității de tratament, proporționalității, securității juridice, motivării, corectitudinii cercetării de fapt din oficiu, imparțialității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și altele. Numai în acest fel poate fi atins standardul de protecție efectivă consacrat în art. 53 din Constituția Republicii Moldova. În acest sens, art. 194 alin. (1) din Codul administrativ, prevede că, în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești, se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

Controlul instanței de judecată asupra activității administrative de drept public necesită o determinare independentă a faptelor relevante, o interpretare a normelor relevante și a subsumării lor. Un astfel de control administrativ de legalitate inteligibil exclude, în principiu, o obligare a justiției la constatări și aprecieri de fapt sau de drept făcute de alte puteri cu privire la ceea ce este legal în speță.

Potrivit art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022, la examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare, dacă constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat, și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisia de evaluare (normă, constituționalitatea căreia a fost verificată prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (competența Curții Supreme de Justiție în cazul examinării contestațiilor depuse împotriva deciziei Comisiei de evaluare)).

Curtea Constituțională a reținut că, în nota informativă la proiectul de Lege nu se regăsește niciun argument cu privire la necesitatea limitării controlului judiciar al deciziilor Comisiei de evaluare. Totuși, din opinia prezentată de autorități și din conținutul textului contestat, Curtea Constituțională a dedus că legislatorul a urmărit să evite situațiile de anulare a deciziilor Comisiei de evaluare, din cauza încălcării unor reguli de procedură nesemnificative, iar pe de altă parte, pentru a asigura celeritatea soluționării contestațiilor, pentru a avea mai repede un Consiliu Superior al Magistraturii funcțional. Curtea Constituțională a reținut că, aceste scopuri legitime pot fi încadrate în obiectivele generale ale ordinii publice și garantării autorității și imparțialității justiției, stabilite de articolul 54 alin. (2) din Constituție (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §78).

Astfel, Curtea Constituțională a dispus că, până la modificarea legii în conformitate cu raționamentele prezentei hotărâri, completul special al Curții Supreme de Justiție, la examinarea contestațiilor, va putea dispune reevaluarea candidaților nepromovați dacă va constata (a) că în cadrul procedurii de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și (b) că există

circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §88).

În această consecvență, completul de judecată special constată că, Curtea Constituțională a stabilit un dublu test care urmează a fi întrunit pentru ca acțiunea candidatului împotriva unei decizii emise de Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor să fie admisă, și anume: 1) să existe erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare, și aceste erori să afecteze caracterul echitabil al procedurii de evaluare; și 2) să existe circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidat.

Prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023, în vigoare din 21 iunie 2023, art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022 a fost modificat, având următorul conținut: La examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare și dispunerea reevaluării candidaților care nu au promovat evaluarea, dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat.

Completul de judecată special subliniază că, prevederile art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022, modificat prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023, proiectează un control judecătoresc efectiv, care implică legalitatea procedurii de evaluare și legalitatea materială a deciziei de nepromovare a evaluării.

Controlul de legalitate procedurală a deciziei se va rezuma dacă Comisia de evaluare a admis sau nu erori procedurale grave care ar putea afecta caracterul echitabil al procedurii de evaluare. Controlul de legalitate materială a deciziei se va rezuma dacă există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidatul Ion Chirtoaca.

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție notează că, Codul Administrativ reglementează conceptul de erori grave și erori deosebit de grave. În cazul erorilor deosebit de grave, conform art. 141 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este nul și, pe cale de consecință, nu produce efecte juridice din momentul emiterii. Pe când în cazul erorilor grave, actul administrativ individual este ilegal și produce efecte juridice până la anularea sa în mod definitiv. Astfel, ori de câte ori se invocă o problemă de legalitate procedurală, ea trebuie analizată atât prin conceptul de eroare deosebit de gravă, cât și prin cel de eroare gravă.

Decizia Comisiei de evaluare este ilegală, iar reclamantul ar avea dreptul la o decizie favorabilă, deoarece decizia contestată este viciată în special din punct de vedere a proporționalității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și egalității de tratament. Comisia de evaluare este legată de respectarea proporționalității și egalității de tratament la emiterea deciziilor pe marginea evaluării candidaților la funcțiile de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Negarea acestui fapt, ar pune în discuție nu doar statul de drept, dar însuși scopul pentru care a fost edictată Legea nr. 26/2022. Dubiile serioase ale Comisiei de evaluare trebuie să fie analizate/evaluate și prin prisma proporționalității, dar și egalitatea de tratament.

Prin decizia nr. 19 din 20 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Ion Chirtoaca, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, în baza art. 8 alin. (1), alin. (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a) și b), alin. (5) lit. b), c), d) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a decis că candidatul nu întrunește criteriile de integritate, deoarece au fost constatate dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară și, prin urmare, nu promovează evaluarea (Vol.I, f.d.17-31).

Totodată, un membru al comisiei a formulat opinie separată pe marginea deciziei nr.19, exprimând dezacordul cu decizia propusă și susținută de majoritatea membrilor Comisiei, votând împotriva deciziei aprobate și a considerat că, Ion Chirtoaca, candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, întrunește criteriile de integritate regăsite la art. 8 din Legea nr. 26/2022, drept consecință, urma să promoveze evaluarea (Vol.I, f.d.33-37).

Drept urmare a comunicării deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 19 din 20 ianuarie 2023, la data de 07 februarie 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d.507, dosarul administrativ), reclamantul, la data de 10 februarie 2023, a depus cerere de contestare, completată ulterior, solicitând anularea deciziei nominalizate și dispunerea evaluării candidatului (Vol.I, f.d.2-15, 97-99).

Conform art. 219 alin. (1) - (3) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

Protecția juridică efectivă împotriva acțiunii administrative a autorităților publice implică un control judecătoresc de legalitate deplin, care cuprinde atât chestiunile de fapt, cât și cele de drept, în contextul reglementărilor din art. 194 alin. (1), art. 219, art. 22, art. 36, art. 21 din Codul administrativ.

Completul de judecată special consideră necesar să accentueze că, nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al cererii de contestare depuse împotriva deciziei nr. 19 din 20 ianuarie 2023, însă va analiza doar motivele decisive ce țin de verificarea existenței unor circumstanțe, erori procedurale grave care ar fi admise de către comisia de evaluare și ar fi afectat caracterul echitabil al procedurii de evaluare, care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidatul Ion Chirtoaca.

Completul de judecată special reiterează că, potrivit deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în

organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 19 din 20 ianuarie 2023, candidatul la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, Ion Chirtoaca, nu a promovat evaluarea în baza art. 8 alin. (1), alin. (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a) și b), alin. (5) lit. b), c), d) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, din motiv că, candidatul nu întrunește criteriile de integritate, deoarece au fost constatate dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară.

Conform art. 8 alin.(1), alin. (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a) și b), alin. (5) lit. b), c), d) din Legea nr.26/2022, în sensul prezentei legi, evaluarea integrității candidaților constă în verificarea integrității etice și a integrității financiare a acestora.

Se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă:

a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;

c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

Se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă:

a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație;

b) Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia de evaluare verifică:

b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;

c) modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art.2 alin.(2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri;

d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art.2 alin.(2).

În corespundere cu prevederile art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, în contextul evaluării candidaților menționați la alin.(1) este verificată și averea persoanelor apropiate candidaților, astfel cum acestea sunt definite în Legea nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor menționate la art.33 alin.(4) și (5) din Legea nr.132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

În virtutea art.33 alin.(4) și (5) din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nr. 132 din 17 iunie 2016, (în continuare Legea nr.132/2016), controlul averii și al intereselor personale se extinde asupra membrilor de familie, părinților/socrilor și copiilor majori ai persoanei supuse controlului. Dacă persoana supusă controlului se află în concubinaj cu o altă persoană, verificarea se va extinde și asupra averii acestei persoane. Dacă există aparența că bunurile persoanei supuse controlului au fost înscrise pe numele altor persoane, controlul se va extinde și asupra acestor bunuri și persoane. Dacă subiectul declarării a indicat venituri și bunuri obținute din donații sau deține bunuri în comodat, controlul se va extinde și asupra donatorului și comodantului. Acestora li se pot cere clarificări

privind originea veniturilor utilizate pentru achiziția și întreținerea respectivelor bunuri. Pentru clarificarea acestor aspecte, inspectorul de integritate poate solicita informații relevante de la orice persoană fizică sau juridică.

La caz, Completul de judecată special menționează că, în decizia nr. 19 din 20 ianuarie 2023, la compartimentul III, „Evaluarea candidatului”, Comisia de evaluare a constatat existența unor dubii serioase în privința lui Ion Chirtoaca, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, privind criteriile de integritate financiară și etică, ținând cont de următoarele circumstanțe:

1. nedeclararea contului bancar și transferurilor de la părinții săi în modul stabilit de legislație;
2. procurarea unui apartament la preț preferențial-eligibilitatea și îmbunătățirea condițiilor de trai.

Analizând concluziile Comisiei de evaluare pe marginea acestor circumstanțe raportate la criteriile de evaluare, Completul de judecată special reține că, acțiunea depusă de Ion Chirtoaca este întemeiată.

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție notează că, atunci când Comisia de evaluare trebuie să decidă cu privire la integritatea unui candidat, ea trebuie să constate dacă există sau nu dubii serioase cu privire la respectarea criteriilor de integritate etică și financiară de către candidat, stabilite de articolul 8 din Lege.

Trebuie de remarcat că, legea obligă Comisia de evaluare să emită o decizie motivată, care trebuie să cuprindă faptele relevante, motivele și concluzia comisiei cu privire la promovarea sau nepromovarea evaluării.

Completul de judecată special notează că, în decizia nr. 19 din 20 ianuarie 2023, emisă în privința candidatului Ion Chirtoaca, la compartimentul „Evaluarea candidatului”, Comisia de evaluare a indicat despre existența dubiilor serioase privind conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică și criteriul de integritate financiară în temeiul art. 8 alin.(2) lit.c), alin.(4) lit.a) și b) și alin. (5) lit. b),c), d) din Legea nr.26/2022, cu referire la (1) nedeclararea contului bancar în EUR și transferurile de mijloace financiare în acest cont și (2) proveniența mijloacelor financiare pentru aceste transferuri, efectuate în perioada 2012-2014, care nu au fost înlăturate de candidat (Vol.I, f.d.26).

Un alt aspect conturat de Comisia de evaluare, reprezintă existența dubiilor serioase privind conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin.(2) lit. a) din Legea nr.26/2022, în legătură cu modul de dobândire al apartamentului de 68,4 mp, la preț preferențial în anul 2022, care nu au fost înlăturate de candidat (Vol.I, f.d.31).

În virtutea prevederilor art. 10 din Legea nr. 26/2022, Completul de judecată special relevă că, lui Ion Chirtoaca, în cadrul etapei întrebărilor scrise, i-au fost solicitate informații și acte pentru a fi prezentate Comisiei de evaluare.

Art. 7 din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în temeiul Legii nr. 26/2022, prevede că, cooperarea sau lipsa de cooperare a unui candidat în timpul procesului de evaluare poate fi luată în considerare de către Comisie pentru a stabili dacă candidatul a înlăturat dubiile serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară prevăzute la articolul 8 din Legea nr. 26/2022.

În context, Completul de judecată special reține că, de către Comisia de evaluare în data de 21 iunie 2022 în adresa candidatului Ion Chirtoaca a fost expediat un chestionar privind integritatea etică pentru a fi completat în mod voluntar și returnat Comisiei până la data de 05 iulie 2022, fiind prezentat de către candidat în termenul stabilit. Iar conform solicitării Comisiei de evaluare, trimise la 08 iulie 2022, candidatul urma să completeze și să depună până la 15 iulie 2022, declarația de avere și interese personale pentru ultimii 5 ani, în conformitate cu prevederile art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, fiind completată de către candidat în termenul indicat.

La solicitarea din 15 august 2022, trimisă candidatului referitor la clarificarea unor informații, care includea douăsprezece întrebări, inclusiv douăzeci și trei subîntrebări și șase solicitări de documente adiționale, candidatul a răspuns în termenul solicitat, furnizând majoritatea documentelor. Adițional, a trimis informații la 26 septembrie 2022. Ulterior, a urmat a doua rundă de întrebări cu douăsprezece la număr și două solicitări de acte adiționale, expediată la 15 noiembrie 2022, la care, candidatul a răspuns în termen, prezentând și majoritatea actelor solicitate. La a treia rundă de întrebări cu trei la număr și șapte subîntrebări, opt solicitări de documente adiționale, expediată candidatului la 29 noiembrie 2022, ultimul a răspuns în termenul solicitat, precum și a furnizat majoritatea documentelor. La 05 decembrie 2022, a fost expediată a patra rundă de întrebări, ce conținea patru întrebări și opt subîntrebări, inclusiv trei solicitări de documente adiționale, la care candidatul a răspuns în termenul solicitat furnizând toate documentele.

La 15 decembrie 2022 s-a realizat audierea candidatului în ședință publică a Comisiei de evaluare.

Ulterior, la 21 decembrie 2022, candidatului i-a fost trimisă a cincea rundă de întrebări, ce conținea o întrebare și trei subîntrebări, inclusiv două solicitări de documente adiționale, pentru a elucida unele aspecte care au apărut în cadrul evaluării, la care a răspuns în termenul solicitat și a furnizat unele documente solicitate.

Drept urmare, în data de 20 ianuarie 2023 a fost emisă decizia Comisiei de evaluare în sensul dispus anterior, comunicată reclamantului prin intermediul poștei electronice, aspect detaliat supra. Totodată, un membru a Comisiei de evaluare a întocmit o opinie separată la decizia emisă.

În speță, drepturile puse în discuție se rezumă la următoarele: dreptul la administrare conform art. 39 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, dreptul la o decizie de evaluare favorabilă, dreptul de a fi ales în organele de autoadministrare judecătorească, la caz în Consiliul Superior al Magistraturii, dreptul la demnitate a judecătorului, dreptul la încredere în justiție.

Dreptul de fi ales se realizează prin posibilitatea judecătorului de a participa la alegeri prin includere în buletinul de vot ca candidat pentru funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și eventual alegerea de către Adunarea Generală a Judecătorilor pentru această poziție administrativ judiciară.

Completul de judecată special reiterează că, controlul judecătoresc efectiv implică verificarea tuturor aspectelor de legalitate procedurală și substanțială, în special, al egalității de tratament, proporționalității, securității juridice, motivării, corectitudinii cercetării de fapt din oficiu, imparțialității, interpretării greșite a

noțiunilor juridic nedefinite și altele. Numai în acest fel poate fi atins standardul de protecție efectivă consacrat în art. 53 din Constituția Republicii Moldova.

Completul de judecată special reține că, în cadrul activității administrative, prealabile emiterii actului administrativ contestat prin prezenta cerere, reclamantul a asigurat plenar și fără rezerve executarea cerințelor de prezentare a actelor și solicitărilor pârâtei, în termen, lipsind anumite obiecții din partea Comisiei de evaluare la plenitudinea celor prezentate, care ar fi putut înlăturate de reclamant.

În cadrul verificării prealabile, Comisia de evaluare nu a obiectat sau menționat care anume acte sau informații nu ar fi fost prezentate de reclamant, limitându-se la formula din actul administrativ contestat – „...candidatul a răspuns la toate întrebările și a furnizat majoritatea documentelor solicitate...”.

Completul de judecată special concluzionează că, din argumentele reclamantului, prezentate în fața instanței de judecată, se constată existența unor circumstanțe ce puteau duce la promovarea evaluării sale în fața Comisiei și care ar justifica reluarea procedurii de evaluare a candidatului, în cazul în care nu au fost înlăturate dubiile serioase formulate de Comisia de evaluare cu privire la respectarea de către Ion Chirtoaca a criteriilor de integritate etică și financiară stabilite de art. 8 din Legea nr. 26/2022, în ceea ce privește nedeclararea contului bancar și transferurilor de la părinții săi în modul stabilit de legislație și procurarea unui apartament la preț preferențial-eligibilitatea și îmbunătățirea condițiilor de trai.

Cu referire la nedeclararea contului bancar și transferurilor de la părinții săi în modul stabilit de legislație.

Completul de judecată special reiterează că, în contextul prevederilor art. 8 alin. (2) lit.c) din Legea nr. 26/2022, reținute de Comisia de evaluare, se consideră că, candidatul corespunde criteriului de integritate etică dacă: c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor, iar în sensul alineatului 4, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă: a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație; b) Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Conform prevederilor art. 4 din Legea privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere nr. 1264 din 19 iulie 2002 (în vigoare până la 01 august 2016), persoanele menționate la art. 3 declară: a) veniturile obținute împreună cu membrii familiei pe parcursul perioadei de declarare; b) bunurile mobile și imobile de toate tipurile, deținute în proprietate, cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață ori aflate în posesia declarantului sau a membrilor familiei lui în baza contractelor de mandat, de comision, de administrare fiduciară, precum și a contractelor translativ de posesie și de folosință (locațiune,arendă, leasing, comodat) la data depunerii declarației cu privire la venituri și proprietate; c) bunurile realizate prin persoane interpuse sau transmise cu titlu oneros către ascendenți, descendenți, frați, surori și afinii de același grad, precum și cele transmise cu titlu gratuit către orice persoană; d) activele financiare, adică conturile bancare, fondurile de investiții, formele echivalente de economisire și investire,

plasamentele, obligațiunile, cecurile, cambiile, certificatele de împrumut, alte documente care încorporează drepturi patrimoniale ale declarantului sau ale membrilor familiei lui, investițiile directe în monedă națională sau în valută străină făcute de el sau de membrii familiei lui, precum și alte active financiare; e) cota-parte în capitalul social al societăților comerciale a declarantului și a membrilor familiei lui; f) datoriile sub formă de debite (inclusiv taxe neachitate), ipoteci, garanții emise în beneficiul unor terți, împrumuturi și credite.

În continuare, urmează a fi aplicate și prevederile art. 5 alin.(1) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în temeiul Legii nr. 26/2022, conform căreia, numai dacă un candidat întrunește pe deplin toți indicatorii, astfel cum sunt definiți în art. 8, alin. (2) - (5) al Legii nr. 26/2022, el/ea satisface criteriul de „integritate etică și financiară”, iar alineatul 2 prevede că la, evaluarea conformității cu criteriul de integritate etică, Comisia poate lua în considerare seriozitatea sau gravitatea, contextul adiacent și premeditarea asociată oricărui incident de integritate etică și, în cazul incidentelor minore, dacă a existat o perioadă de timp suficientă fără incidente ulterioare. La determinarea gravității, Comisia va lua în considerare toate circumstanțele, care să cuprindă, dar fără a se limita la următoarele: a. dacă incidentul a fost un eveniment singular; b. lipsa unor prejudicii sau producerea de prejudicii nesemnificative în adresa intereselor private sau publice (inclusiv încrederii publice) – cum ar fi o încălcare obișnuită a regulamentului rutier; c. sau care nu este perceput de către un observator obiectiv drept atitudine lipsită de respect față de ordinea socială care decurge din nerespectarea regulilor și regulamentelor.

În Opinia comună a Comisiei de la Veneția și a Direcției Generale a Drepturilor Omului și Stat de Drept a Consiliului Europei, s-a indicat că, sunt necesare indicații mai clare cu privire la criteriile de evaluare; încălcări minore de conduită profesională nu ar trebui să ofere un motiv valid pentru respingerea unui candidat.

Conform art. 12 alin.(4) lit.d) din Legea nr. 26/2022, candidatul are dreptul să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior.

La fel, în virtutea art. 3 alin. (4) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în temeiul Legii nr. 26/2022, un candidat nu poate furniza informații, documente sau alte materiale în timpul audierii dacă Comisia le-a solicitat anterior și candidatul nu le-a furnizat în termenul limită specificat. Dacă este considerat justificat, Comisia poate permite excepții.

Pornind și de la reglementările legale citate, Completul de judecată special notează că, la examinarea aspectului dacă candidatul corespunde criteriului de integritate etică și integritate financiară, Comisia de evaluare analizând înscrisurile prezentate de reclamant, în esență, a reținut nedeclararea unui cont bancar activ (EUR), deschis la 12 octombrie 2010 și închis la 19 ianuarie 2022, în declarația cu privire la venituri și proprietate pentru anii 2012-2015, precum și că, transferurile bancare efectuate de părinții candidatului în perioada de referință, pe contul bancar

nedeclarat, au fost mai mari decât veniturile acumulate în același interval de timp, precum și că ar exista dubii cu privire la sursele mijloacelor financiare transferate de părinții candidatului între 2012 și 2014, care nu au fost înlăturate de candidat.

Urmează a fi remarcat și faptul că, nu este de competența autorităților naționale de a verifica/analiza veniturile obținute de cetățeanul Republicii Moldova într-un stat străin, în afara unei proceduri corespunzătoare, în condițiile în care statele au autoritățile lor cu competențe și atribuții în acest sens.

De altfel, nu poate fi ignorat faptul că, transferurile mijloacelor bănești au fost realizate prin intermediul instituțiilor bancare, ceea ce suplimentar demonstrează transparența operațiunilor bancare.

În continuare, Completul de judecată special menționează că, de rând cu faptul că, reclamantul a prezentat înscrisurile ce justifică veniturile realizate de către părinți, în special, mama reclamantului, peste hotarele țării, în perioada de referință și a accentuat faptul că, o perioadă de timp părinții săi au muncit, nefiind angajați oficial, realizând venituri inclusiv și tatăl, Comisia de evaluare a ignorat aceste explicații ale reclamantului.

Deși, reclamantul în procesul de evaluare a indicat despre disponibilitatea părinților de a fi audiați pe marginea veniturilor obținute și transferurilor efectuate, în vederea elucidării informațiilor, după caz, Comisia de evaluare a lăsat fără o apreciere circumstanța dată.

Comisia de evaluare a realizat faptul că, ambii părinți ai reclamantului au muncit peste hotarele țării și au obținut venituri, operând în decizia sa cu noțiunea de venituri ale „părinților”, însă referindu-se la transferurile efectuate în perioada anilor 2012-2014 în sumă totală de 74 660 de euro, s-a limitat la înscrisurile prezentate de la autoritățile fiscale străine, care, de fapt, atestă venitul mamei reclamantului, în sumă de 64 127 de euro, ignorând faptul că diferența de 10 533 de euro ar putea constitui venitul tatălui reclamantului. Or, reclamantul a explicat Comisiei de evaluare faptul că, tatăl său a activat neoficial și, la fel, a obținut venituri.

La acest capitol, urmează a fi menționate înscrisurile prezentate de reclamant la examinarea cauzei, sub forma declarațiilor unor persoane fizice din Republica Italia, datate cu 23 martie 2023 și 03 aprilie 2023, din care rezultă că, tatăl reclamantului, a activat în perioada 2012-2014 la aceste persoane, realizând la un loc de muncă, un venit lunar de 200 de euro, în trei ani a obținut un venit de 7200 de euro (Vol.II, f.d.70-71), iar la alt loc de muncă, în această perioadă, săptămânal era achitat cu suma de 70 de euro sau 80 de euro, pentru serviciile prestate (Vol.II, f.d.72-73).

În context, nu pot fi reținute ca fiind relevante alegațiile reprezentantului pârâtei precum că, înscrisurile date urmau a fi prezentate în procesul de evaluare, în situația în care reclamantul în procesul de evaluare, din poziția Comisiei, nu a dedus că, pârâta ar avea anumite neclarități la sursa veniturilor, iar din întrebările formulate nu a fost identificată o întrebare în sensul înlăturării eventualelor neclarități a sursei venitului pentru o anumită sumă concretă, pentru a clarifica îndoielile cu privire la sursa mijloacelor transferate de părinții candidatului în perioada 2012-2014, prin intermediul unui cont bancar (EUR) deschis în 2010, în Republica Moldova pe numele lui Ion Chirtoaca.

Totodată, în cauza Xhoxhaj împotriva Albaniei, nr. 15227/19, §352, 31 mai 2021, Curtea europeană a afirmat că „nu este per se arbitrar, în sensul dreptului la

un proces echitabil „civil” conform articolului 6 § 1 din Convenție, ca sarcina probei să revină reclamantului în procedura de verificare a integrității după ce CIC (Comisia Independentă de Calificare) a pus la dispoziție constatările preliminare rezultate în urma încheierii anchetei și a dat acces la probele din dosarul cauzei.”

În context, Completul de judecată special apreciază ca fiind relevant raționamentul reclamantului precum că s-ar fi realizat transferarea sarcinii probării în lipsa comunicării în avans a rezultatelor Comisiei de evaluare, în condițiile în care odată cu apariția unor neclarități și în scopul elucidării acestora, Comisia oferă candidatului posibilitatea de a prezenta date și informații suplimentare.

De altfel, revenind la poziția reclamantului referitor la disponibilitatea părinților de a fi audiați în procesul de evaluare pe marginea transferurilor efectuate din veniturile obținute, nu poate fi ignorat faptul că, deși, Comisia de evaluare a indicat în decizie această circumstanță, însă a lăsat-o fără o apreciere.

În această ordine de idei, Completul de judecată special relevă că, explicațiile candidatului date în fața Comisiei de evaluare corelate cu circumstanțele cauzei, în plus, confirmate suplimentar prin înscrisurile menționate supra, sunt de natură să înlăture dubiile referitor la sursa veniturilor obținute de ambii părinți.

La acest capitol, urmează a fi notată poziția membrului Comisiei de evaluare din opinia separată, precum că: „munca „la negru ” și/sau peste programul prestabilit, prestată de către conaționali noștri în țara în care activau părinții candidatului, este un fapt notoriu și nu poate fi ignorat cu vehemență. Răspunsurile și informația furnizată de către candidat privind sumele anuale de bani transferate în țară de către părinții acestuia, nu par a fi dubioase, luând în considerare nivelul salariilor în Uniunea Europeană, precum și faptul că ambii părinți la acea etapă se regăseau peste hotarele Republicii Moldova.”

De asemenea, prezintă importanță și faptul că, sumele au fost transferate oficial, prin intermediul instituțiilor bancare, ceea ce atestă suplimentar că, reclamantul nu a avut intenția de a ascunde existența contului bancar, precum și nici sursa sumelor intrate în contul bancar, doar că, contul bancar nu a fost declarat, fiind mai degrabă o ignorare neintenționată a legislației în vigoare, precum și practica internă existentă în perioada când activa în cadrul Ministerului Afacerilor Interne de a nu fi declarate conturile în care nu erau mijloace bănești.

Subsecvent, urmează a fi apreciată relevanța argumentelor reclamantului precum că, natura acestui cont bancar prin intermediul căruia părinții realizau transferurile de bani în țară, denotă că, nu a existat motive sau rea-intenția de a nu declara acest cont bancar în perioada când era angajat al Ministerului Afacerilor Interne, în special că, ulterior, când a devenit judecător în 2016, reclamantul a început să declare toate conturile bancare și interesele financiare în conformitate cu legislația în vigoare.

Totodată, în cadrul examinării cauzei, reprezentantul Comisiei de evaluare a susținut că, nu atât însăși nedeclararea contului bancar a trezit dubii Comisiei, cât operațiunile din acest cont bancar, intrările, ieșirile, fiind un cont bancar activ.

De altfel, în decizia contestată, Comisia de evaluare a indicat că, pot apărea dubii serioase cu conturile bancare dacă nu sunt declarate, atunci când implică o activitate considerabilă, făcând referire în acest sens la faptul că, în perioada 2012-2015 au fost efectuate 27 de transferuri în cont, suma mijloacelor financiare transferate în fiecare an fiind substanțială, însă Comisia de evaluare nu a menționat în ce constă dubiile serioase, în condițiile în care sumele au fost transferate prin

intermediul instituțiilor bancare de către părinți către fiul lor, care era unicul membru al familiei aflat în țară. Respectiv, urmează fi reținută poziția reclamantului precum că, sumele primite au fost folosite în interesele familiei, inclusiv pentru studiile reclamantului.

Mai mult, completul de judecată special reține, conform art. 22 alin. (2) din Codul administrativ, drept fapt notoriu și element cultural național ca, părinții să-și ajute copiii, iar copiii, la rândul lor, să-și ajute părinții. Acest fapt este o expresie a principiului solidarității dintre membrii familiei, profund înrădăcinat în tradiția și cultura națională. Elementele de tradiție și cultură definesc conceptul politico-juridic de popor (națiune) ca element al statului și, pe cale de consecință, suveranitatea națională a cărui titular este poporul.

Completul de judecată special subliniază că, neonorarea de către stat a sarcinii constituționale de a lua măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare, nu exclude posibilitatea de solidaritate economică, financiară și materială între persoane bazată pe relații de familie, prietenie și altele similare.

Tot, Comisia de evaluare în decizia sa a punctat că, în declarația de avere și interese pentru anul 2014, de către candidat a fost declarată, ca depozit, suma de 30 667 de euro din suma de 74 660 de euro.

Respectarea regimului juridic al declarației de avere și interese personale de către subiecții declarării, inclusiv judecătorii, urmărește drept scop prevenirea îmbogățirii nejustificate și ilicite și evitarea conflictelor de interese în activitatea acestora, precum și de a fi trași la răspundere pentru asemenea fapte.

Drept urmare, chiar dacă în sensul legii nedeclararea contului bancar constituie o încălcare formală a regimului juridic, acesta nu poate fi apreciat ca un dubiu serios ce ar duce la descalificarea candidatului, în condițiile în care și sursa veniturilor din care a fost efectuate transferurile prin intermediul acestui cont bancar, la fel, a fost confirmată/justificată.

În temeiul art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare apreciază materialele acumulate după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale, complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisia de evaluare.

Astfel, Comisia de evaluare trebuia să cerceteze multiaspectual, complet și obiectiv informația acumulată în privința candidatului Ion Chirtoaca și să pună la baza dubiilor serioase doar probe pertinente directe, dar nu ipoteze abstracte și rupte de contextul social-economic al Republicii Moldova. Or, la caz, Comisia de evaluare nu a reținut probe cum ar fi explicațiile candidatului, înscrisurile prezentate de către acesta pentru susținerea poziției sale, precum și disponibilitatea părinților reclamantului fi a fi audiați în procesul de evaluare.

Astfel, completul de judecată special constată că, aceste circumstanțe înlătură efectiv orice dubiu serios în privința sursei mijloacelor financiare, iar informațiile, explicațiile prezentate de către candidat permiteau Comisiei de evaluare drept urmare a cercetării multiaspectuale și obiective de a înlătura suspiciunile privind integritatea candidatului.

Completul de judecată special subliniază, cu valoare de principiu jurisprudențial, că, textul „dubii serioase” din articolul 13 alin. (5) din Legea nr.

26/2022 instituie o derogare de la standardul de probă stipulat în art. 93 din Codul administrativ, chiar acest articol deschide calea pentru o asemenea derogare, inclusiv în condițiile art. 2 alin. (2) din Codul administrativ.

Totodată, textul „dubii serioase” nu este compatibil cu formalismul și subiectivismul din partea pârâtei. Acest standard ține de rezultatul evaluării probei pentru a putea fi considerată stabilită o circumstanță, de fapt, cu nivel ridicat de probabilitate, altul decât standardul în afara oricărui dubiu. Astfel, dacă candidatul supus evaluării prezintă argumente și explicații logice Comisiei de evaluare, veridice contextului social-economic al Republicii Moldova, atunci probabilitatea că, un fapt a fost într-un fel sau altul, balansează, iar orice dubiu trebuie tratat în favoarea candidatului și acesta este un principiu înrădăcinat în ideea statului de drept.

Mai mult, pornind de la esența principiului egalității și nediscriminării, care presupune tratarea în mod egal a persoanelor aflate în situații similare, iar orice diferență de tratament trebuie justificată în mod obiectiv, ceea ce, în esență, a fost ignorat de către Comisia de evaluare, Completul de judecată special notează că, pârâta a aplicat duble standarde. Or, în cazul altui candidat-judecător care a promovat evaluarea, la aspectul nedeclarării conturilor bancare, Comisia de evaluare a conchis că: „nu a constatat niciun avantaj pentru candidat să nu declare cele două conturi bancare [...]”. La fel, în cazul altui candidat-judecător care a promovat evaluarea, Comisia de evaluare la fel, a concluzionat că: „În niciunul dintre cele trei conturi nu au avut loc tranzacții suspecte. Comisia ia în considerare, de asemenea, faptul că candidatul a recunoscut că nedeclararea acestor conturi bancare a fost o omisiune din partea sa și o încălcare a legii. Mai mult, Comisia nu a constatat niciun beneficiu al candidatului în urma nedeazăluirii acestui cont bancar [...]. Deși conturile bancare ar fi trebuit să fie dezvăluite, eșecul candidatului de a face acest lucru în aceste circumstanțe, nu reprezintă un dubiu serios cu privire la integritatea financiară a candidatului.”

Însă în cazul candidatului Ion Chirtoaca, Comisia de evaluare nici nu a examinat din perspectiva avantajelor sau beneficiilor care le-ar fi avut Ion Chirtoaca prin nedeclararea contului bancar în perioada când activa în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, în special, că nici nu era în funcția de judecător.

Deși, Comisia de evaluare avea obligația de a trata situații identice în mod identic, pârâta și-a exercitat discreția sa în mod diferit.

Or, în temeiul art. 137 alin. (3), (4) din Codul administrativ, stările de fapt identice în esență se tratează identic. O tratare neidentică a două stări de fapt identice se admite numai dacă există un motiv obiectiv. Dacă într-un caz autoritatea publică și-a exercitat dreptul discreționar într-un anumit mod, atunci în cazuri similare ea este obligată să își exercite dreptul discreționar în același mod. Această regulă nu se aplică dacă autoritatea publică intenționează să își schimbe în viitor practica de exercitare a dreptului discreționar în cazuri similare.

Cu referire la procurarea unui apartament la preț preferențial-eligibilitatea și îmbunătățirea condițiilor de trai.

În ceea ce vizează constatarea Comisiei de evaluare a existenței dubiilor serioase privind conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin.(2) lit. a) din Legea nr.26/2022, în legătură cu modul de dobândire al apartamentului de 68,4 mp, la preț preferențial în anul 2022,

Completul de judecată special reiterează că, Comisia de evaluare a reținut că, în esență, de către candidat a fost omisă informația importantă în cererea sa, care era parte integrantă a procesului de selecție, despre dreptul de proprietate deținut asupra apartamentului de 38,4 mp, comportament, care în viziunea Comisiei de evaluare, este în măsură să afecteze integritatea reclamantului și este suficient de serios pentru a trezi îndoieli publicului în privința ireproșabilității conduitei reclamantului.

În context urmează a fi reținute ca fiind justificate alegațiile reclamantului aduse la acest capitol precum că, cererea sa din 21 iunie 2017, adresată Consiliului Superior al Magistraturii, Comisei create în cadrul acestuia, conform Regulamentului pentru selectarea solicitanților înscriși în lista angajaților din sistemul judiciar care necesită îmbunătățirea condițiilor de trai, aprobat prin hotărârea nr. 3 din 06 septembrie 2013, în vigoare la data depunerii cererii, a vizat îmbunătățirea condițiilor de trai, ceea ce prezumă existența unui bun imobil în proprietate, precum și existența la Consiliul Superior al Magistraturii a două declarații de avere și interese, care reflecta bunul imobil deținut în proprietate.

În această ordine de idei, Completul de judecată special învederează că, în sensul pct. 4 lit.a) din Regulamentul menționat, au calitatea de solicitanți în condițiile prezentului Regulament, judecătorii instanțelor judecătorești din mun. Chișinău, care nu dispun de spațiu locativ sau dispun de un spațiu locativ insuficient, în raza mun. Chișinău, iar sintagma „în scopul îmbunătățirii condițiilor de trai” din cererea reclamantului adresată Consiliului Superior al Magistraturii, denotă existența unui spațiu locativ, însă urmează a fi îmbunătățite condițiile.

Totodată, Completul de judecată special evidențiază că, reclamantul a vândut apartamentul cu suprafața de 38,4 mp, iar banii obținuți din această tranzacție au fost investiți în apartamentul procurat la preț preferențial cu o suprafață de 68,4 mp. De altfel, aspect reținut și de pârâtă.

Mai mult, Comisia de evaluare în decizia emisă, precum și reprezentantul acesteia, în cadrul ședinței de judecată, a reiterat poziția Comisie de evaluare din decizie, conform căreia: „Comisia nu are niciun motiv să pună la îndoială faptul că candidatul, care deținea un apartament mai mic și intenționa să creeze o familie - ceea ce a făcut în 2022 - urma să beneficieze de un apartament mai mare. Nici nu există indicii că, candidatul, care locuiește în prezent în apartamentul părinților săi, cumpărat în 2015, nu intenționează să locuiască în apartamentul la preț preferențial atunci când acesta va fi finalizat.”

Alegația reprezentantului Comisiei de evaluare precum că, reclamantul era celibatar la momentul depunerii cererii și i-a creat dubii referitor la faptul că i-ar fi fost acordat apartament la preț preferențial dacă ar fi declarat în deplinătate informațiile relevante Comisiei care a verificat eligibilitatea candidaților pentru programul respectiv, nu poate fi reținută.

Deși, modificări în Regulamentul pentru selectarea solicitanților înscriși în lista angajaților din sistemul judiciar care necesită îmbunătățirea condițiilor de trai, s-au operat prin hotărârea nr. 5/4 din 12 decembrie 2017 a Consiliului Superior al Magistraturii, care prevedea una din condiții, lipsa spațiului locativ în raza municipiului Chișinău, însă la depunerea cererii de către reclamant, 21 iunie 2017, erau în vigoare prevederile Regulamentului pentru selectarea solicitanților înscriși în lista angajaților din sistemul judiciar care necesită îmbunătățirea condițiilor de trai, aprobat prin hotărârea nr. 3 din 06 septembrie 2013.

Completul de judecată special reiterează că, deși, în sensul art. 8 alin. (6) din Legea nr. 26/2022, în aprecierea criteriilor prevăzute la alin.(2)–(5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv, însă, este important ca, Comisia de evaluare în constatările sale, la aprecierea anumitor circumstanțe, să ia în considerare prevederile legale în vigoare.

Cadrul normativ indicat de Comisia de evaluare la aspectul conformității criteriului de integritate etică în ceea ce vizează procurarea unui apartament la preț preferențial-eligibilitatea și îmbunătățirea condițiilor de trai, profilează prevederile art. 5 din Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului din anul 2015: (1) Judecătorul va respecta cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate, pentru a asigura încrederea societății în instanțe. Este conștient de riscurile corupției și nu va admite sau nu va crea aparența unui comportament corupțional în activitatea sa; nu va cere, accepta ori primi cadouri, favoruri sau beneficii pentru îndeplinirea ori neîndeplinirea atribuțiilor funcționale sau în virtutea funcției deținute. (5) Judecătorul va încheia tranzacții cu privire la proprietatea personală într-un mod care să nu provoace îndoieli, sau să nu afecteze independența și imparțialitatea sa sau să provoace conflicte de interese.

La fel, Comisia de evaluare a menționat art. 6 alin. (2) al aceluiași Cod, care prevede că, judecătorul trebuie să se abțină de la orice comportament, acțiune sau manifestare, care ar putea prejudicia încrederea publicului în sistemul judecătoresc, precum și s-a referit la Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară 2002, conform cărora „Judecătorul trebuie să se asigure că în ochii unui observator rezonabil conduita sa este ireproșabilă” (Principiul 3.1) și „Atitudinea și conduita unui judecător trebuie să reafirme încrederea publicului în integritatea corpului judiciar. Justiția nu doar trebuie făcută, trebuie să se și vadă că s-a făcut justiție”. (Principiul 3.2)

Completul de judecată special notează că, comportamentul deontologic este determinat de realitățile contemporane ale societăților democratice.

Codul de etică al judecătorului furnizează destinatarilor reguli cu privire la conduită în anumite situații concrete, care să-i ajute la îndeplinirea funcțiilor în instituție, dar și în afara exercitării funcției, pentru a contribui astfel la menținerea încrederii populației în sistemul de justiție. Aceste reguli suplimentează obligațiile legale ale profesioniștilor și sunt menite să mărească responsabilitatea lor în exercitarea funcției.

La acest capitol, indispensabil este raționamentul Curții Constituționale, reflectat în pct. 120 al deciziei nr. 42 din 06 aprilie 2023, unde s-a constatat că, prin textul „grav”, legislatorul a limitat marja discreționară a Comisiei de evaluare la evaluarea integrității etice a candidaților. Criteriul îi permite Comisiei de evaluare să decidă nepromovarea candidatului, doar dacă a constatat încălcări ale regulilor de etică și de conduită profesională de o gravitate ridicată. Acest fapt presupune că candidatul poate pune în discuție gravitatea încălcărilor constatate de Comisia de evaluare în fața completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, care în cele din urmă poate aprecia caracterul „grav” al abaterii constatate în funcție de circumstanțele particulare ale cauzei.

În altă ordine de idei, conform art. 1 alin.(1) din Legea cu privire la locuințe nr. 75 din 30 aprilie 2015, dreptul la locuință constituie un drept fundamental, care face parte din dreptul la viață decentă al persoanei sau familiei.

În context, urmează a fi precizat că, Ion Chirtoaca a solicitat îmbunătățirea condițiilor de trai, având în vedere programul implementat de către Consiliul Superior al Magistraturii pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale angajaților sistemului judecătoresc, înregistrând în acest sens cerere la 21 iunie 2017, pentru a beneficia de apartament la preț preferențial, fiind formată o comisie care a decis în privința condițiilor de eligibilitate.

Astfel, este de obligația legală a statului de a contribui la protecția și realizarea drepturilor fundamentale ale propriilor cetățeni.

Totodată, în sensul art. 16 alin. (2) din Constituția RM, toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Mai mult, principiul egalității interzice tratarea, în esență, a acelorași lucruri în mod inegal, dar în mod evident vede această formulare ca un sinonim al formulei obișnuite, conform căreia principiul egalității este încălcat dacă este rezonabil, rezultat din natura că nu poate fi găsită o problemă sau un motiv plauzibil în mod obiectiv pentru diferențierea juridică sau egalitatea de tratament. Astfel, faptele cauzei denotă și din această perspectivă, circumstanțe care ar fi dus la evaluarea favorabilă a candidatului și, în consecință, la ilegalitatea deciziei contestate, contrară prevederilor art. 23 din Codul administrativ.

Completul de judecată special menționează că, în cazul altui candidat-judecător care a promovat evaluarea, Comisia, în esență, recunoscând eligibilitatea candidatului pentru înscrierea în programul de îmbunătățire a condițiilor de trai și pentru a beneficia de apartamente la prețuri preferențiale, a acceptat relatările candidatului precum că, la depunerea cererii pentru îmbunătățirea condițiilor de trai, Consiliul Superior al Magistraturii cunoștea despre faptul că, era proprietarul unei case în alt oraș, însă, nu și în cazul lui Ion Chirtoaca, fiind constatat că, nu corespunde criteriului de integritate etică, având în vedere depunerea cererii sale în iunie 2017 pentru îmbunătățirea condițiilor de trai, în baza aceluiași program, în situația în care avea un spațiu locativ doar cu suprafața de 38,4 mp, deși, această circumstanță era reflectată în declarațiile de interese și avere existente la Consiliul Superior al Magistraturii.

La fel, în cazul altui candidat-judecător, care a promovat evaluarea, aspectul dat nici nu a fost verificat, deși, la fel, a beneficiat de apartament la preț preferențial, figurând cu titlu de proprietar al unui alt bun imobil.

În context, urmează a fi reținute și argumentele reclamantului precum că, în constatările sale, Comisia de evaluare a ignorat prevederile art. 5 alin. (2) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în temeiul Legii nr. 26/2022, deși, Comisia de evaluare citează aceste prevederi, însă nu motivează de ce încălcările reținute permit Comisiei să decidă nepromovarea candidatului pentru încălcări ale regulilor de etică și de conduită profesională de o gravitate ridicată.

De altfel, în sensul art. 8 alin.(2) lit.a) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni

reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial.

Completul de judecată special subliniază că, așa-numitele încălcări de integritate financiară și etică au fost apreciate de către Comisie izolat de contextul social-economic al Republicii Moldova, ceea ce afectează securitatea raporturilor juridice în privința candidatului Ion Chirtoaca. În general, sistemul juridic admite efectul retroactiv al legii, dacă acesta favorizează situația juridică a persoanei, însă acest efect nu poate fi proiectat pe calea interpretării juridice în mod defavorabil persoanei.

De altfel, depunerea cererii de a candida presupune și acordul voluntar de a fi supus evaluării integrității, precum și convingerea candidatului că, a respectat în această perioadă criteriile de integritate, reieșind anume din rațiunile de securitate juridică și contextul social în care a viețuit și a relaționat cu autoritățile publice. Astfel, circumstanțele reținute de Comisia de evaluare, Completul de judecată nu le apreciază ca o încălcare veritabilă a integrității etice și financiare, deoarece în caz contrar s-ar înfrânge regula protecției încrederii legitime în activitatea autorităților publice ale statului, care aveau sarcini și competențe pentru a reacționa, dar și principiul securității juridice în întreaga sa complexitate.

Ingerința în drepturile subiective nu este contrară statului de drept, însă această trebuie să fie proporțională. Este necesar de subliniat că, principiul proporționalității cere ca orice afectare a drepturilor printr-o măsură întreprinsă de către autoritățile publice trebuie să servească unui scop legitim, să fie potrivită, necesară și rezonabilă ca mijloc în acest scop. Orice măsură întreprinsă prin care se afectează drepturile sau libertățile prevăzute de lege trebuie să corespundă principiului proporționalității.

Coroborând circumstanțele enunțate supra, completul de judecată special conchide că, decizia emisă de Comisia de evaluare contrar prevederilor art. 21 din Codul administrativ nu întrunește cerințele de legalitate procedurală și substanțială, iar circumstanțele constatate denotă dreptul candidatului la o decizie de evaluare favorabilă din acest punct de vedere.

Completul de judecată special subliniază că, noțiunile „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022, constituie după natura lor juridică noțiuni juridice nedefinite (normă juridică vagă), care nu oferă discreție Comisiei de evaluare, dar obligă la o interpretare complexă și riguroasă a normei în contextul unor fapte de încălcare gravă a regulilor de etică și conduită profesională, pe când, la caz, Comisia a reținut, în esență, cu titlu virtual că, acțiunile candidatului ar putea fi considerată o conduită neglijentă.

În același sens, Completul de judecată special subliniază că, în virtutea funcției sale constituționale de înlăptuire a justiției instanța de judecată are competența finală de a interpreta într-un caz concret o noțiune juridică vagă.

Astfel, încălcările reținute de către Comisia de evaluare nu satisfac criteriul ce ar permite acesteia să decidă nepromovarea candidatului pentru încălcări ale regulilor de etică și de conduită profesională de o gravitate ridicată.

Completul de judecată special reiterează că, Comisia de evaluare nu a efectuat o analiză și motivare a scopului legitim a deciziei emise. Din preambulul Legii nr.26/2022 rezultă că scopul acesteia constă în sporirea integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii și organelor specializate a

acestora și în vederea sporirii încrederii în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor, dar și în general, în sistemul justiției.

Din decizia contestată și actele prezentate de pârâtă nu rezultă care din aceste scopuri sunt urmărite prin soluția de nepromovare a evaluării. Oricare din aceste scopuri ar fi legitime, însă nici unul dintre ele nu este analizat, iar în ședința de judecată, reprezentanții pârâtei nu au oferit un răspuns plauzibil la această întrebare.

Urmează a fi remarcat, însă, că, Comisia este în mod fundamental liberă să-și aleagă scopurile sau scopul legitim, însă acest fapt trebuie să rezulte din conținutul deciziei și confirmat din actele dosarului administrativ.

Potrivit art. 29 alin. (2) lit. a) din Codul administrativ, o măsură este proporțională dacă este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege. Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului de a fi ales în organele enumerate în Legea nr. 26/2022 chiar pentru presupuse încălcări nesemnificative reținute de către Comisie nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în lege. Având în vedere problema stringentă în buna funcționare a organelor de autoadministrare judecătorească la momentul emiterii deciziei, neevaluarea candidatului, nu doar că nu se încadrează în motivele de neevaluare, dar constituie o încălcare inutilă și, prin urmare, ilegală a drepturilor reclamantului.

Totodată, conform art. 29 alin. (2) lit. b) din Codul administrativ, o măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă este necesară pentru atingerea scopului. Conform acestui element al proporționalității înseamnă că măsura oficială trebuie să fie cel mai blând mijloc de atingere a scopului de reglementare. Comisia de evaluare nu a efectuat această analiză la caz. Astfel, Comisia de evaluare nu a analizat alternativele de reglementare a cazului individual care să îndeplinească scopul de reglementare în același mod. Dezavantajele pe care le presupun alte opțiuni de reglementare trebuie luate în considerare și stau în calea caracterizării lor ca mijloc mai blând. Participarea candidatului la alegeri pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii cu constatările unor probleme minore plasate în spațiul public și care fac parte din realitățile sociale ale Republicii Moldova, reieșind și din modificarea constantă a legislației naționale, ar fi fost o măsură mai blândă pentru atingerea scopurilor dorite.

Conform art. 29 alin. (2) lit. c) – (3) din Codul administrativ, o măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă este rezonabilă. Măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit. Această cerință implică o punere în balanță a valorilor protejate juridic. Cu cât dreptul este mai vătămat cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma ingerinței să fie superior. Este de notat că, excluderea dreptului judecătorului de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii antrenează după sine nu doar o ingerință, dar o anulare improprie a dreptului de a fi ales în această funcție. Astfel de soluție nu poate fi acceptată într-un stat de drept, ea fiind incompatibilă cu demnitatea omului și cea de judecător. Scopul încrederii în justiție poate fi realizat prin mijloace complexe, dar în niciun caz prin reducerea la zero a ideii de alegeri libere, transparente și în condiții de concurență în funcțiile de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și organelor acestuia. Judecătorul, fiind în

funcție, se prezumă a fi integru, iar în cazul în care se demonstrează contrariul atunci urmează ca acesta să fie eliberat ponderat din sistemul judecătoresc printr-o procedură disciplinară sau altă procedură, care să țină cont de garanțiile independenței sale. Completul de judecată special notează că, scopul Legii nr. 26/2022 este printre altele de a spori încrederea în justiție, dar nu de a transforma justiția într-o ramură a puterii de stat ineficientă și asupra căreia ar plana imixtiunile/dependențele de puterea politică.

Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului candidatului Ion Chirtoaca de a participa și de a fi ales în calitate de membru al Consiliului Superior al Magistraturii pentru faptele minore reținute de către Comisia de evaluare nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în legea, însă neconcretizată în decizia contestată. Având în vedere problema de buna funcționare a organelor de autoadministrare judecătorească la momentul emiterii deciziei și nepromovarea candidatului pentru faptele minore, nu doar că nu se încadrează în motivele de nepromovare, dar constituie o încălcare inutilă și ilegală a drepturilor enunțate.

Completul de judecată special menționează că, măsură întreprinsă de autoritatea publică pârâtă este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit. Acesta cerință a legiuitorului implică o punere în balanța a valorilor protejate juridic, o pondere a intereselor în joc. Cu cât dreptul este mai vătămat, cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma integrității să fie superior.

Prin urmare, excluderea dreptului judecătorului de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, antrenează după sine nu doar ingerința dar o anulare improprie a dreptului de a fi ales în această funcție. Astfel de soluție nu poate fi acceptată într-un stat de drept, ea fiind incompatibilă cu demnitatea omului și cu cea de judecător.

În sinteză la acest aspect de legalitate, Completul de judecată special constată că, decizia Comisiei de evaluare este contrară și principiului proporționalității.

Cu referire la argumentul părții reclamante precum că, în procedura de evaluare au fost admise erori procedurale grave, manifestate prin lipsa traducerilor în limba engleză a actelor și declarațiilor prezentate de către candidat la etapa colectării și verificării datelor de către membrii Comisiei, în condițiile în care a pretins că, doar procesele-verbale ale ședințelor și decizia contestată au fost traduse, având în vedere că membrii Comisiei Herman von Hebel, Victoria Henley, Nona Tsotsoria, care sunt vorbitori de limbă engleză și cărora nu le-ar fi fost asigurată traducerea în limba engleză de către secretariatul Comisiei, completul de judecată special reține următoarele.

Potrivit art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare apreciază materialele acumulate după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisia de evaluare.

Din această normă rezultă regula cercetării nemijlocite a probelor, libertatea probei și aprecierea nemijlocită a probelor de către membri Comisiei.

Completul de judecată special constată că, pârâta nu a prezentat probe că documentele și înscrisurile prezentate de către candidat au fost traduse în limba

cunoscută de membrii străini ai Comisei de evaluare, desemnați de partenerii de dezvoltare, ceea ce echivalează cu lipsa ascultării candidaților de către 3 membri ai Comisiei de evaluare. Acest fapt contravine anume art.10 alin.(9) din Legea nr.26/2022, dar și prevederilor art.22 și 92 din Codul administrativ.

În aceeași ordine de idei, Completul de judecată special constată că, Comisia nu a respectat dreptul de acces efectiv a candidatului la conținutul dosarului administrativ, care oferă dreptul acestuia de a face cunoștință și extrage copii de pe orice document și informație care se referă în privința sa ca participant la procedura administrativă de evaluare. Îngrădirea accesului la dosarul administrativ a generat și încălcarea altei garanții, cum este dreptul la apărare a candidatului în fața Comisiei de evaluare.

La capitolul dat, completul de judecată special învederează că, potrivit art.82 din Codul administrativ, (1) Dacă procedura administrativă trebuie realizată în scris conform art. 28 sau se realizează în scris, autoritatea publică, concomitent cu inițierea procedurii, întocmește un dosar în format electronic sau pe suport de hârtie, care conține toate documentele și înscrisurile ce se referă la procedura respectivă. Dosarul în format electronic conține, după caz, copii scanate de pe documentele pe suport de hârtie, autenticitatea copiilor fiind confirmată prin semnătura electronică aplicată de persoana responsabilă din cadrul autorității publice, documente electronice, alte înscrisuri și informații relevante expuse în format electronic.(1¹) Copiile scanate în format electronic de pe documentele oficiale emise pe suport de hârtie și înscrisurile în format electronic pe care nu s-a aplicat semnătura electronică se utilizează fără restricții în raporturile cu autoritatea publică și pot fi incluse în dosarul administrativ, în măsura în care actele normative nu impun expres aplicarea semnăturii pe copiile/înscrisurile în cauză sau respectarea cerințelor pentru documentul electronic.(2) În momentul în care este pus la dosar, un document se vizează cu numere continue de pagini.(3) Dacă din dosar se extrag documente pentru o anumită perioadă, despre aceasta se face o mențiune, care va cuprinde: a) denumirea documentului extras; b) numărul paginilor extrase; c) motivul extragerii documentului; d) numele persoanei care a dispus extragerea documentului; e) data la care documentul a fost extras. Mențiunea se pune la dosar în locul documentului extras.(4) Dosarele administrative se păstrează până la expirarea termenului de păstrare, ce rezultă din dispozițiile legale existente în acest sens.

În corespundere cu art. 83 din Codul administrativ, (1) Autoritatea publică care conduce procedura administrativă acordă participanților la procedură accesul la dosarul administrativ.(2) Până la finalizarea procedurii, participanții nu vor avea acces la proiectele de acte administrative individuale.(3) Accesul la dosarul administrativ nu este permis în cazul în care prin aceasta se afectează îndeplinirea regulamentară a sarcinilor autorității publice sau în cazul în care se urmărește protejarea unui secret ocrotit de lege ori există necesitatea protecției drepturilor participanților la procedura administrativă sau ale terților.(4) În cazul în care există un interes îndreptățit, autoritatea publică care conduce procedura administrativă poate permite, la cerere, accesul la dosar și în cadrul unei alte autorități publice sau unei reprezentanțe diplomatice ori consulare a Republicii Moldova din străinătate.(5) În cadrul accesului la dosar participanții își pot face notițe sau copii de pe dosar. Costurile pentru copii le suportă fiecare participant în parte, ele fiind de 0,02 unități convenționale pentru fiecare pagină. Copiile de

pe dosar în format electronic, precum și exemplarele documentelor electronice și copiile acestora sunt gratuite.

Mai mult, Completul de judecată special notează că, Comisia de evaluare avea obligația să prezinte în conformitate cu prevederile art. art. 221 și 82 din Codul administrativ pe deplin dosarul administrativ al candidatului Ion Chirtoaca în instanța de judecată, astfel, încât și instanța de judecată să-și poată îndeplini sarcina constituțională de control judecătoresc efectiv asupra chestiunilor de fapt și de drept.

La fel, și normele speciale, prevăzute la art.10 alin. (5), art. 12 alin. (4) lit.c) din Legea nr.26/2022 și art.2 alin.(1) lit.g) din Regulamentul de evaluare în temeiul Legii nr. 26/2022, adoptat la ședința Comisiei de evaluare din 02 mai 2022, garantează dreptul candidaților de a avea acces a lua cunoștință de materialele acumulate de către Comisia de evaluare și secretariatul acesteia pentru evaluarea sa.

În cadrul examinării prezentei cauze de contencios administrativ, reprezentanții pârâtei au recunoscut că, atât candidatului Ion Chirtoaca, precum și la dosarul administrativ al candidatului Ion Chirtoaca nu au fost anexate toate materialele administrate de către Comisiei de evaluare, însă doar înscrisurile care Comisia de evaluare le-a considerat, în opinia ei, relevante.

Circumstanțele date atestă că, Comisia de evaluare a încălcat dreptul la apărare al candidatului Ion Chirtoaca, deoarece nu i-a asigurat accesul la dosarul administrativ, care trebuie să conțină toate materialele acumulate de către Comisia de evaluare, cu cel puțin 3 zile până la audiere, conform art. 82 și art. 83 din Codul administrativ, în coroborare cu art. 10 alin. (5), art. 12 alin. (4) lit.c) din Legea nr. 26/2022 și art. 2 alin. (1) lit. g) din Regulamentul de evaluare în temeiul Legii nr. 26/2022.

Respectiv, Comisia de evaluare nu și-a exercitat în totalitate competența de a cerceta starea de fapt din oficiu, aceasta fiind prevăzută în mod expres și de art.6 lit. f) din Legea nr.26/2022, care prevede că, întru exercitarea competențelor sale, Comisia de evaluare solicită informații de la persoanele fizice și juridice de drept public sau privat, precum și acumulează orice informații relevante pentru realizarea mandatului său.

Deci, legiuitorul a oferit Comisiei de evaluare o gamă largă de instrumente și pârghii pentru acumularea tuturor informațiilor necesare. Prin urmare, neexecutarea obligației de cercetare din oficiu a dus la adoptarea unei soluții eronate de către Comisie și respectiv, încălcarea dreptului la apărare a candidatului.

Mai mult, includerea unui element în categoria înscrisurilor relevante trebuie însoțită de garanțiile necesare respectării drepturilor și libertăților fundamentale, iar în lipsa unui cadru legislativ clar și coerent la aspectul dat, este încălcat dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 §1 CEDO, întrucât lipsa de claritate și previzibilitate a cadrului normativ incident în materia contestării legalității ce rezultă din activitățile specifice culegerii de informații, determină, în fapt, realizarea unui control formal și lipsit de efectivitate, care în consecință, duce la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale reclamantului.

Completul de judecată special reține că, circumstanțele constatate denotă o încălcare a garanțiilor procedurii administrative de evaluare cum ar fi, dreptul la o examinare deplină a faptelor, dreptul la o decizie motivată și imparțială, dreptul la

audiere efectivă, dreptul de acces la dosarul administrativ, dreptul de a fi implicat efectiv în procedura de evaluare, dreptul la colaborare efectivă în clarificarea stării de fapt și dreptul la o decizie fără erori discreționare în partea aprecierii probelor.

Completul de judecată special opinează că, având în vedere și poziția reclamantului în acest sens, deși, decizia Comisiei de evaluare privind nepromovarea evaluării nu-l împiedică pe candidat să-și continue activitatea în calitate de judecător, sau în altă funcție din domeniul dreptului deținută anterior, ea poate afecta reputația profesională a candidatului – protejată de dreptul la viața privată, de vreme ce ea conține constatări cu privire la lipsa integrității etice și financiare a candidatului (cauza Denisov împotriva Ucrainei [MC], 25 septembrie 2018, §§ 107-109 și 115-116).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza Özpınar împotriva Turciei (hotărârea din 19 octombrie 2010, §§ 45, 46, 48), a stabilit că art. 8 garantează astfel „viața privată” în sensul larg al expresiei, prin care se înțelege dreptul de a avea o „viață socială privată”, adică posibilitatea individului de a-și dezvolta identitatea socială. Sub acest aspect, respectivul drept consacră posibilitatea de a se îndrepta către ceilalți pentru a lega și a dezvolta relații cu semenii (a se vedea, în acest sens, Campagnano împotriva Italiei, nr. 77955/01, pct. 53, CEDO 2006-V, și Bigaeva împotriva Greciei, nr. 26713/05, pct. 22, 28 mai 2009).

Curtea Europeană a reafirmat că nu există niciun motiv de principiu pentru a considera că „viața privată” exclude activitățile profesionale. Unele restricții impuse în viața profesională pot intra în conflict cu art. 8, atunci când acestea se repercutează în modul în care individul își creează identitatea socială prin dezvoltarea relațiilor cu semenii săi. Este necesar să se ia notă în acest punct că, tocmai în cadrul activității profesionale pe care majoritatea oamenilor o desfășoară, apar cel mai adesea ocazii de a reînnoa legăturile cu lumea exterioară (Niemetz, menționat anterior, pct. 29).

În aceste condiții, Curtea Europeană este de părerea că, ancheta referitoare la viața profesională și privată a reclamantei, condusă de inspector, în cursul căreia martorii au fost interogați cu privire la diverse aspecte ale vieții reclamantei, precum și revocarea administrativă care a rezultat din această anchetă, motivată în principal de concluzii trase din acțiunile acesteia, pot fi considerate ingerințe în dreptul său la respectarea vieții private (a se vedea, *mutatis mutandis* hotărârile, Vogt, menționată anterior, pct. 44, și Smith și Grady împotriva Regatului Unit, nr. 33985/96 și 33986/96, pct. 71, CEDO 1999-VI.)

Completul de judecată special constată că, doar aceste încălcări izolate a garanțiilor în procedura administrativă constituie erori grave de procedură, care au afectat caracterul echitabil al procedurii administrative de evaluare și, în consecință, existența unor circumstanțe de natură procesuală, care ar fi dus la promovarea evaluării de către candidat.

Completul de judecată special remarcă faptul că, statul a investit Comisia de evaluare cu prerogativa de a se ghida de anumite standarde pentru a selecta cei mai integri candidați la funcția de membri *inter alia* în Consiliul Superior al Magistraturii, care, la rândul lor, ar putea asigura corectitudinea funcționării sistemului judiciar per ansamblu, inclusiv prin aplicarea unor politici coerente și conforme cu standardele general acceptate.

Completul de judecată special reține că, reclamantul a demonstrat caracterul plauzibil al elementelor invocate în cererea sa, precum și respectarea normelor de

etică și deontologie, inclusiv cu privire la coerența acțiunilor sale în circumstanțele prezentei cauze.

Completul de judecată special reține că, circumstanțele constatate denotă un drept al reclamantului la o altă decizie din partea Comisiei de evaluare decât cea contestată, deoarece sunt de natură de a duce la promovarea evaluării de către candidatul Ion Chirtoaca.

Totodată, Completul de judecată special notează că, Comisia de la Veneția a recomandat că, decizia finală în privința evaluării să fie luată de către instanța de judecată competentă, totuși Parlamentul Republicii Moldova a optat pentru o altă politică de drept referitor la acest subiect. În pofida acestui fapt, Completul special de judecată subliniază că, din rațiuni de protecție efectivă a drepturilor este în drept și obligat să desfășoare un control judecătoresc de legalitate deplin asupra chestiunilor de fapt și de drept.

Chiar dacă, Completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție este limitat în adoptarea unei decizii finale, totuși argumentele, concluziile și constatările sale sunt obligatorii și executorii pentru Comisia de evaluare. Această concluzie se desprinde direct din prevederile art. 120 din Constituția Republicii Moldova, care reglementează caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive.

Completul special de judecată își întemeiază argumentul său pornind și de la jurisprudența Curții Constituționale, care a reliefat că, chiar dacă completul special al Curții Supreme de Justiție nu poate obliga Comisia de evaluare să promoveze candidatul evaluat, argumentele și concluziile făcute de această instanță în cazul soluționării contestațiilor rămân obligatorii pentru Comisie (DCC nr.42 din 06 aprilie 2023 § 143).

Completul de judecată special notează că, tot din rațiuni de control judecătoresc efectiv, dar și din motive de calitate a legii, Comisia nu este obligată, după dispunerea reluării procedurii de evaluare, să cerceteze alte circumstanțe decât cele care au stat la baza admiterii acțiunii reclamantului. Astfel, evaluarea după reluarea procedurii nu ar trebui să se transforme într-un argument și activitate circulară vicioasă, fapt care este contrar standardului de protecție efectivă a drepturilor, separarea ramurilor puterii de stat, certitudinea juridică și efectul obligatoriu al hotărârilor judecătorești definitive.

Completul de judecată special menționează că, circumstanțele reținute de Comisia de evaluare nu se încadrează din perspectiva proporționalității în motivele de nepromovarea a evaluării candidatului Ion Chirtoaca.

Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului candidatului Ion Chirtoaca de a participa și de a fi ales în calitate de membru al Consiliului Superior al Magistraturii pentru faptele minore reținute de către Comisia de evaluare nu este, la caz, o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în lege. Având în vedere problema de buna funcționare a organelor de autoadministrare judecătorească la momentul emiterii deciziei și nepromovarea candidatului pentru faptele minore, nu doar că, nu se încadrează în motivele de nepromovare, dar constituie o încălcare inutilă și ilegală a drepturilor enunțate.

Completul de judecată special reiterează că, măsură întreprinsă de autoritatea publică pârâtă este una rezonabilă, dacă ingerința produsă prin ea nu este disproportională în raport cu scopul urmărit. Această cerință a legiuitorului implică o punere în balanță a valorilor protejate juridic, o pondere a intereselor în

joc. Cu cât dreptul este mai vătămat, cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma integrității, să fie superior.

Prin urmare, excluderea dreptului de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, antrenează după sine nu doar ingerința, dar o anulare improprie a dreptului de a fi ales în această funcție.

Din considerentele menționate, completul de judecată special relevă că, în prezenta cauză se regăsesc temeuri legale de a anula decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr.19 din 20 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Ion Chirtoaca.

Completul de judecată special reține că, ilegalitatea deciziei contestate duce la anularea deciziei și dispunerea reevaluării candidatului. Or, dispunerea reevaluării este rezultatul final și implicit care include pierderea valabilității deciziei conform art. 139 alin. (1) și (2) din Codul administrativ (a se vedea DCC nr.42 din 06 aprilie 2023 § 143; cauza Ramos Nunes de Carvalho e Sa vs Portugalia [MC], 06 noiembrie 2018, § 184 și jurisprudența citată acolo).

În conformitate cu prevederile art. 224 alin. (1) lit. b), art. 195 din Codul administrativ, art. 238-241 din Codul de procedură civilă, art. 14 alin. (6), alin. (8) lit. b), alin. (9) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

d e c i d e:

Se admite acțiunea în contencios administrativ înaintată de Ion Chirtoaca împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei nr. 19 din 20 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Ion Chirtoaca și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului.

Se anulează decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 19 din 20 ianuarie 2023 „privind candidatura lui Chirtoaca Ion, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii”.

Se dispune reevaluarea candidatului Ion Chirtoaca de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecători

Mariana Pitic

Ion Guzun